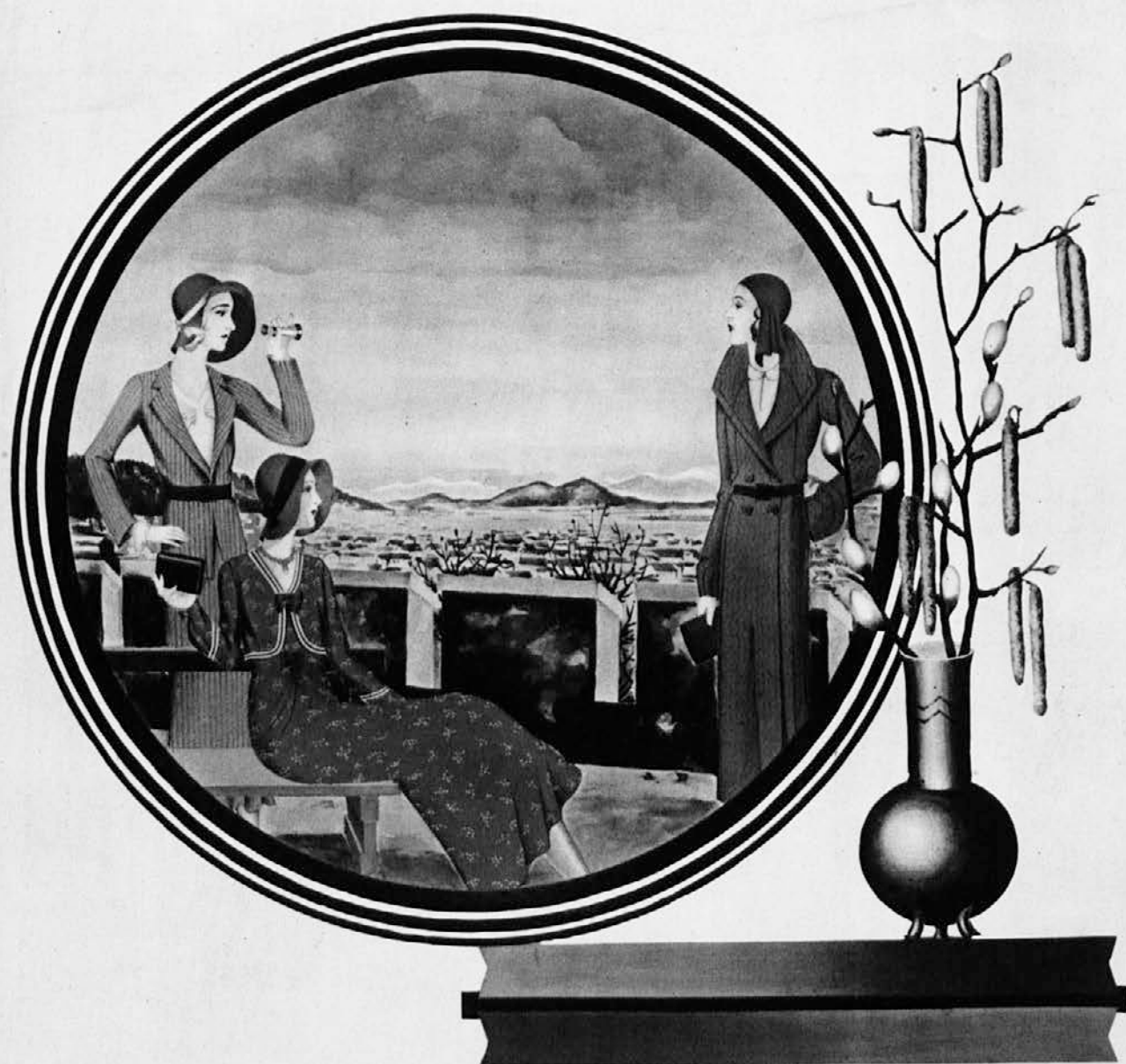

Postržina plačana v gotovini.

YUŽI STRAZA

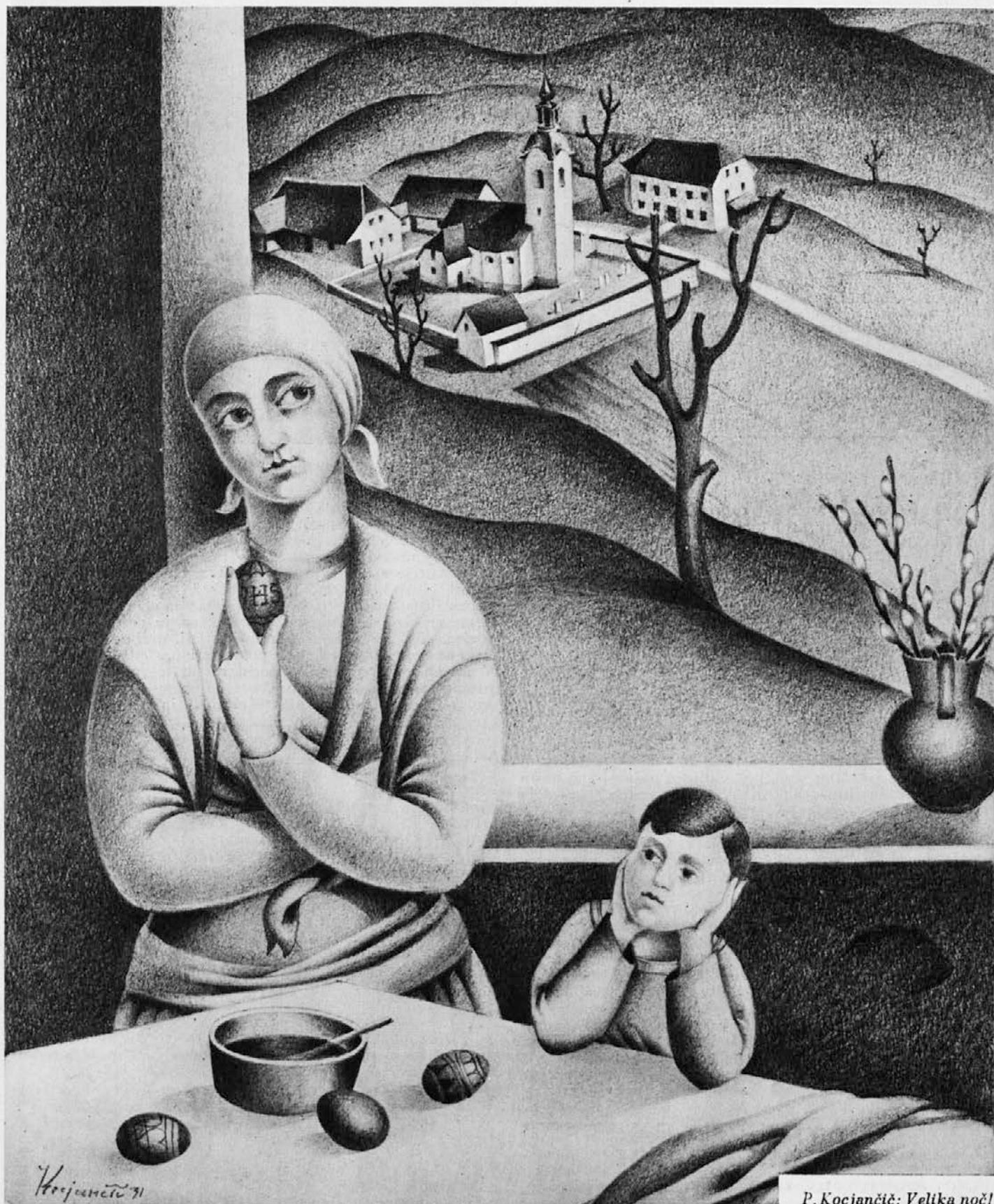

NOVOSTI ZA POMLADANSKE
KOSTUME IN PLAŠČE

A. & E. SKAČERNE
LIUBLJANA

ILUSTRACIJA

ŠTEV. 4 / 1931 / LETO III. / LJUBLJANA, KOPITARJEVA UL. 6 / TELEF. 2549 / ČEK. RAČUN 12.587
NAROČNINA LETNO 100 DIN / POLLETNO 55 DIN / ŠTEVILKE PO 10 DIN / INOZEMSTVO LETNO 120 DIN / AMERIKA 3 DOL.

P. Kocjančič: Velika noč!

VSEBINA:

Velika noč! (P. Kocjančič)	105
»Jugoslovanska Švica« (V. B.)	106
Prvi slovenski film (J. H.)	108
Iz Amerike	112
Bohinjski čudež, maščevanje Velikega Pana, idila poštnega voza (Boris Orel)	115
Pogled v razvojno zgodovino vrtnih umetnosti (Inž. C. Jeglič)	115
Veca in njene zlate rože (B. Magajna)	118
Ana Pavlova (Franc Bajd)	119
Gospoda Glembojevi v Nar. gledališču (R. A.)	119
Gostovanje Japoncev v Ljubljani	120
Iz podzemeljske Ljubljane (J. H.)	121
Izložbena okna	124
Iz delavnice arheologa v Južni Srbiji	125
Prosočno delo v Kamniku	126
Za našo gospodinjo	127
II. kulinarčna razstava v Ljubljani	128
Naši otroci	129
Obrazi dneva	130
Senzacija nad senzacijo	132
Ženitev Yussufa Khana. Roman (F. Heller)	133
Prva pomladna pesem	137
Aleluja (Joža Likovič)	138
Iz družbe	140
Moda: Novi klobuki, ženska moda	139-141
Pomladanska in poletna moda za moške	142
Razstava Matije Jame	144

Naslovna slika na ovitku: M. Bambič: Za procesijo (akvarel)

»Jugoslovanska Švica«

V. B.

Ko govorimo o Švici, mislimo seveda v prvi vrsti na republiko v osrčju Alp: na njene gore in jezera, visoke planinske postojanke, bele avtomobilne ceste in razkošne hotele, morda tudi na Društvo narodov v Ženevi. Vendar to ni edina Švica v Evropi, kajti skoraj sleherna država našega kontinenta pozna kako Švico. Znan je n. pr. Češko-saška Švica ob meji Češkoslovaške in Nemčije; Čehom in Poljakom je svet Visokih Tater druga Švica; Nemci imajo Frankovsko Švico in poznajo celo neko »märkische Schweiz« v okolici Berlina, dasi tam skoraj ni sledu o gorskem svetu; Avstrijecem je vsa njihova država nekaka »Vzhodna Švica«. Zato tudi Jugoslavlani nismo hoteli zaostati in v zadnjih letih se pojavlja po naših tujkoprometnih brošurah in plakatih vedno pogostejše Slovenija kot »jugoslovanska Švica«.

Hrepenenje po pravi Helveciji in morda še bolj želja po učinkoviti reklami je ustvarila to obilico evropskih Švic — seveda pa je vprašanje, ali je tako poimenovanje upravičeno. Glede naravnih krasot slovenskega alpskega sveta smo si menda vsi edini, da vzdržijo primeru, dasi nimamo gora visokih nad 3000 ali celo 4000 m in dasi nam je vedno pred očmi dejstvo, da se nahajajo enako lepi deli naše zemlje žal onstran jugoslovansko-italijanske in jugoslovansko-avstrijske državne meje, tako da je naša Švica omejena na silno majhno ozemlje, morda 10.000 km², medtem ko meri helvetska republika štirikrat toliko. Pri tem smo prišli gorenjsko-štajerskemu visokemu svetu tudi Dolenjsko gričevje, kakor je švicarski tudi severozahodni del Helvecije, dasi se tam širi nizki švicarski Jura. Ali pa je Slovenija slična Švici tudi sicer, n. pr. zlasti glede tujskega prometa, ki je to primerjanje izzval? Odgovor na to vprašanje je danes vsekakor še negativen in zato si

SOLNČNE PEGE

odstranjuje hitro in brez sledu **„CREME ORIZOL“** Dobiva se povsod
DEPOT: **COSMOCHEMIA**, ZAGREB, Smičiklasova ulica 23

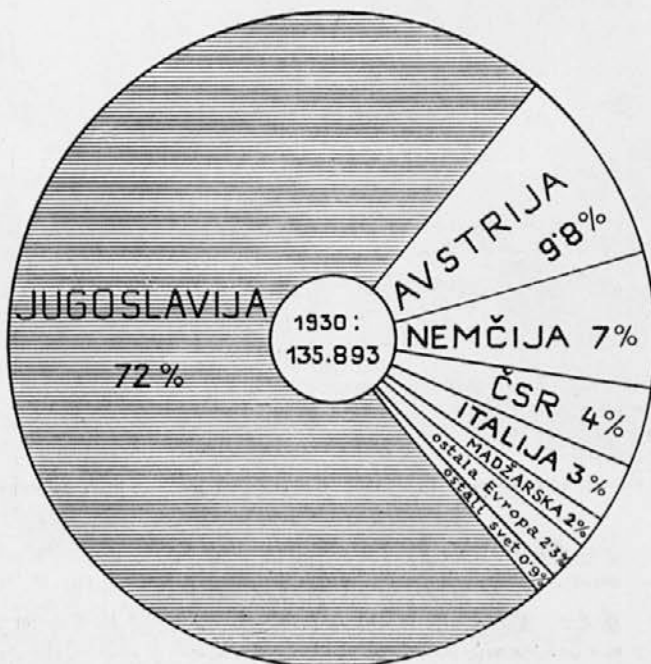

Najlepši letoviški kraj v Sloveniji, Kranjska gora

Foto »Ilustracija«

moramo priznati, da je propaganda z »jugoslovansko Švico« pač še prenatrjena. Slovenske hotele, ki bi mogli po svoji udobnosti in vsestranski prijetnosti tekrovati s srednjimi švicarskimi, lahko seštejemo na prstih. Naši vlaki vozijo s hitrostjo, ki je redka v Evropi; v Ljubljani vstopiš v vlak ob 11.45 in si v Planici že ob 16.37, torej si premeril na uro 18 km in pol! Kakšne so naše avtomobilne ceste v primeri s švicarskimi! Kakšna je pri nas še vloga tenisa, golfa in — bodimo odkritosrčni, tudi smučarstva, in kakšna v Švici! Morda čez petdeset let...

Kljub temu pa malodušnost ni na mestu. Kajti tujski promet je pri nas vendar že tako napredoval, da ni več samo zadeva posameznih zdravilišč in letovišč, temveč

Tujski promet v Sloveniji l. 1930. Odkod so prišli tujei?

važen faktor našega celotnega narodnega gospodarstva; mrsikatera panoga domače industrije in trgovine bi ga danes že težko pogrešila. Razvoj gre navzgor in naša zemlja, ki je bila svetu nekdanj tako malo znana, je sedaj poleg Dalmacije najbolj obiskana pokrajina na slovanskem jugu. Medtem, ko je obiskalo Slovenijo še pred petimi leti le okrog 20.000 tujcev na leto, smo jih našli l. 1927. že blizu 60.000, lansko leto pa je Dravsko banovino posetilo 136.000 ljudi!

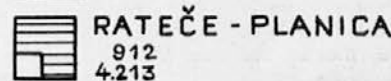
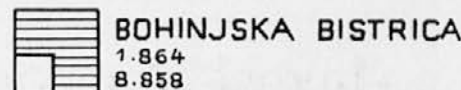
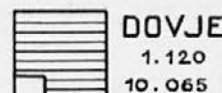
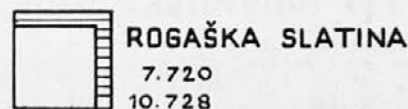
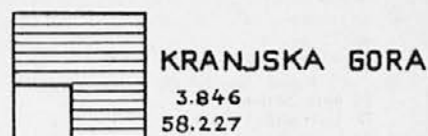
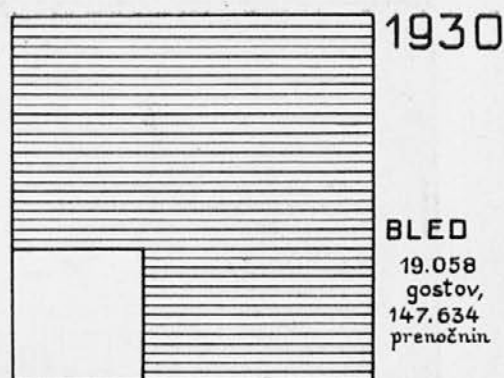
Statistika tujkega prometa Dravske banovine za leto 1930., ki jo je dala »Ilustracija« na razpolago »Oficielna pisarna PUTNIK v Ljubljani«, je zelo zanimiva in poučna. Med posetniki naših krajev stoje na prvem mestu seveda Jugoslovani (97.827 ali 72%; v Švici znaša delež domačinov na tujskem prometu približno 40%). Iz tujih držav je prišlo lani k nam 13.412 Avstrijcev (10%), 9.379 Nemcev (skoraj 7%), 5.416 Čehoslovakov (skoraj 4%), 2.361 Madžarov itd. Prav majhno je bilo število Angležev in Francozov (274 oziroma 346), ki tvorijo v Švici zelo močen kontingent tujcev. Precej pa je bilo Američanov (1.155), vendar nas pouči dejstvo, da je bilo med njimi le 41 gostov iz Južne Amerike, da tu ne gre morda za dolarske magnate, temveč le za obisk stare domovine po naših izseljencih.

Od posameznih krajev je bilo največ tujcev seveda v mestih (v Ljubljani 56.446, v Kočevju 17.443, v Celju 15.574 — Maribora naša statistika ne upošteva), med prvimi zdravilišči in letovišči pa stoji na prvem mestu Bled (19.058), slede mu Rogaška Slatina (7.720), Kranjska gora (3.846), Bohinjska Bistrica (1.864).

Te številke povedo mnogo, vendar pa pridemo do boljšega in točnejšega pregleda resničnega tujkega prometa pri nas, če primerjamo prenočnine posameznih tujkoprometnih središč. Kajti za tiste, ki živijo od tujkega prometa, število tujcev samo na sebi nima tolikega pomena, važnejše je, koliko časa biva gost v kakem kraju. Ko beremo, da je obiskalo n. pr. Postojno l. 1929, preko 200.000 tujcev, vemo, da je imela od tega glavno korist le jamska uprava, ki je pobrala od obiskovalcev visoko vstopnino, prenočilo je pa v Postojni gotovo le prav malo oseb. V Dravski banovini se pokaže glede prenočnin zopet premoč Bleda in sicer z nič manj nego 147.634 prenočninami l. 1930. V tem slučaju smemo Bled primerjati tudi s švicarskimi kraji: isto število prenočnin je pri 12.000 obiskovalcih imela v zadnjih

PUTNIK
Tourist-Office
Oficielna potopisna pisarna, Ljubljana, Dunajskac. 1
oskrbuje vsa polovanja po kopnem, po morju in po zraku. Brezplačne informacije
Telefon št. 24-72

Desno:
Grafična ponazoritev statistike glede poseta naših najvažnejših letovišč in zdravilišč v letu 1930.

☐ gosti ☒ prenočnine

letih Pontresina v Engadinu. Tudi Kranjska gora se postavlja z 58.227 prenočninami; če bo šlo v tem koraku naprej, bo kmalu dosegla švicarski Chur — seveda le glede prenočnin! Rogaška Slatina, ki ima povsem drugačen značaj, je našela le 10.728 prenočnin, pač pa Dovje 10.065, Bohinjska Bistrica 8.858, Laško 6.013, Rateče-Planica 4.213.

V Švici prav razširjen bonmot pravi, da švicarski narodni junak ni morda Viljem Tell, temveč Viljem Hot-el. Dežela, ki je radi goratega ozemlja le malo rodovitna, se preživlja z živinorejo, mlekarstvom, industrijo in — s tujskim prometom. Švicarji so znali izkoristiti lepoto svojih gora in dolin tako izdatno, da jim donša tujski promet letno nad 350 milijonov švicarskih frankov, torej nad 10 milijonov dinarjev dnevno. Slovenija bi sčasoma mogla doseči isto. Treba bo sicer še mnogo učenja, potrpežljivega dela in kajpada tudi denarja, vendar kažejo znamenja, da je bodočnost naša.

**Kar obeta,
to drži!**

Iz pravega Kayser-Ellison-Sheffield srebrnega jekla izdelana, zato kvalitativno prvovrstna. Dobiva se povsod. Prekupci se obračajo na Gustav Husser & Sohn, Wien, VII., Ricfhtergasse 10

Slovo: Franica Sodja in Joža Čop

FILM

V krogu:
Prof. Janko
Ravnik

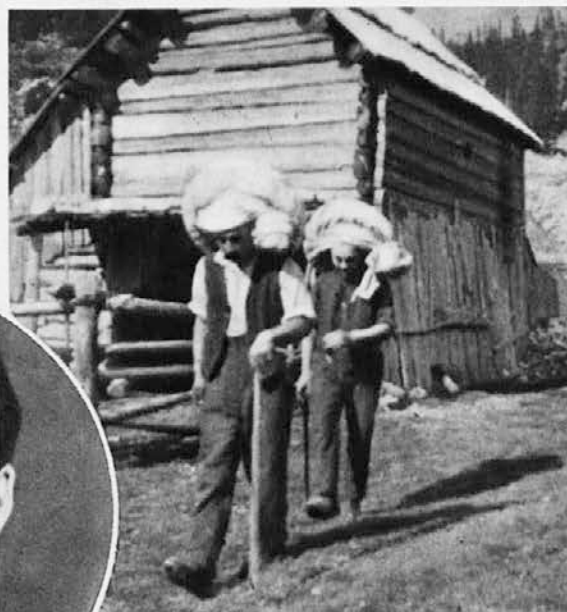
Prvi slovenski film

Produkcija kolektiva:
Turistovski klub »Skala«
Manuskript: Juš Kozak in Janko Ravnik
Režija in fotografija: prof. Janko Ravnik

J. H.

Prvi slovenski film! In največje čudo, ta prvi slovenski film je kulturno-alpinski film iz naših slovenskih Julijskih planin. Premnogo filmov smo že videli v Ljubljani, tako kulturnih kakor tudi iz vseh ostalih branž od res umetniškega do najbolj spekulantskega kiča. Pri marsikakem, da ne rečem skoraj pri vsakem, je blestel mogočni trgovski privesek »vele«. Zato pa našega prvega, ob katerem tudi najboljši kulturni vele-filmi inozemstva zgube svoj sijaj, ne bomo onečastili s to takó ceneno krilatico.

Film, ki ga je izdelal turistovski klub »Skala« v Ljubljani ob velikanski požrtvovalnosti in delavnosti svojih članov, nas vodi po naši zemlji in nam odkriva njene čare, katerih se mi, izmučeni od vsakdanjih skrbi, komaj zavedamo. S kratkimi pogledi osvetljuje življenje v naših mestih, trgih in vaseh, pokaže nam kmeta za plugom, pastirja sredi svoje črede na planini, drvarja med gozdnimi velikani. Na kratko: film nam nudi prerez življenja iz dolin in višin.

Sir nesejo v dolino

*Gad v precepu.
Prof. Šerko lovi gade*

Na Bohinjskem jezeru v čolnu

Naš film prikazuje doživetja treh turistov-alpinistov v kraljestvu Zlatoroga. Gornik, Ljubljčan, se odpelje iz Ljubljane na Jesenice s svojima tovarišema. Med potjo zre filmska kamera na Šmarno goro, po Sorškem polju, ogleda si Kranj in Savo, Kropo in Kamno gorico in nje starodavno industrijo žeb-ljev, Karavanke, Završnico z mogočno elektrarno ter Golico vso v pomladanskem cvetju. Njemu nasproti se pri-pelje s Planice tovariš Kle-men. Njegove poglede zopet lovi kamera in nam prika-zuje gorenjo Savsko dolino, Rateče, Kranjsko goro, silne stene Prisojnika, veličastno Martuljkovo skupino, Moj-strano, kjer se odpirajo Vra-ta v Triglavsko skupino. Vse to smo že videli, ko se sni-deta tovariša na jeseniškem kolodvoru. Gresta v jeseniško tovarno po tretjega, Robnika. Najdeta ga pri težkem delu in se zmenijo, da gredo jutri v hribe. (Konec I. dejanja.)

Plezanje na Rjavini

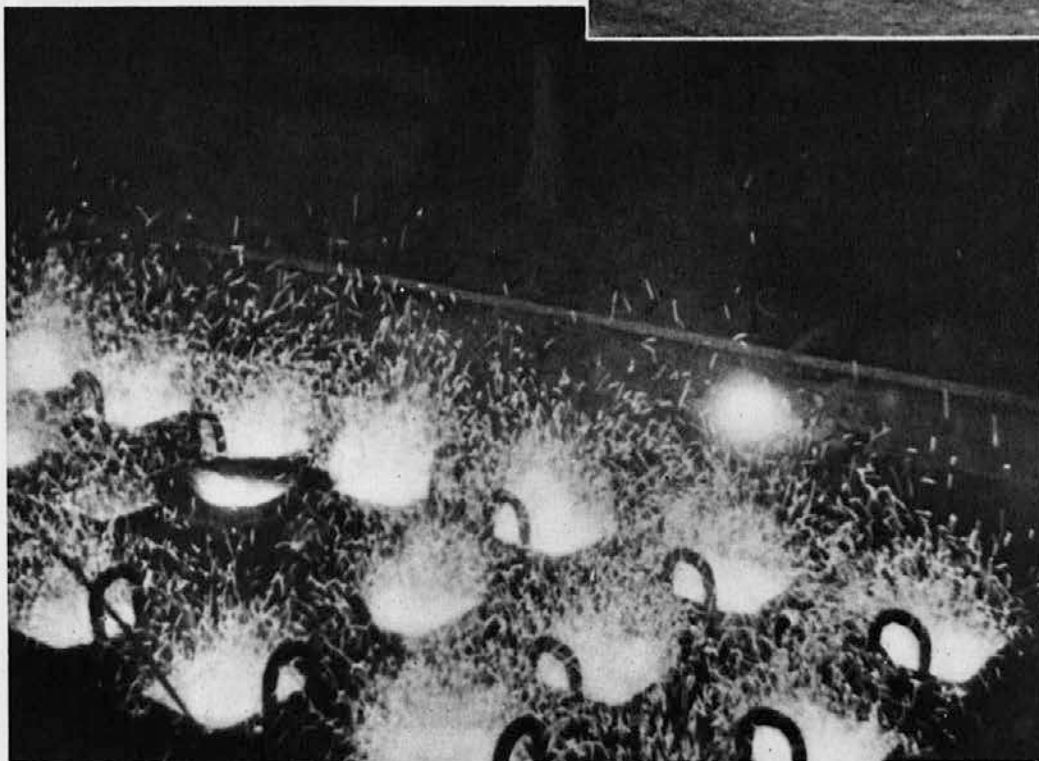
Tehnika plezanja

Drugi dan izstopijo na postaji Dobrava in gredo skozi Vintgar v Krnico. Napote se na Pokljuko, vmes pa srečavajo kmete pri težkem delu, in voznike, ki dovažajo les. V gozdovih na Pokljuki opazujejo drvarje in ogljarje. Ustavijo se pri lovski koči in si privoščijo »ta zelenega«. Mahnejo jo naprej in večer jih dohiti nad Suhim grabnom. Postavijo si šotor in dožive krasen solnčni zahod. Prvi dan ture je pri kraju. (Konec II. dejanja.)

Jutranja megla se nalahko dviga. Naši turisti pospravijo svoj šotor in gredo naprej proti planini. Na planini se zamude ves dan pri planšarjih, ki pasejo svoje črede, ogledajo si bohinjsko sirarno in malo podvorijo Lizi, kraljici planšaric. Drugi dan pa se po pristrčnem slovesu napotijo v kamenito kraljestvo. Vedno lepši razgledi se jim odpirajo in še po snegu jo primahajo k Vodnikovi koči na Velem polju. Njih pot se pné više naprej do Kredarice (2515 m). Kamera pokaže vsa pota na Triglav in plezalne partije iz Rjavine. Ta del je brez dvoma alpinistično nedosegljiv. (Konec III. dejanja.)

Jutro na planini

Iekoče železo v livnicah »Kranjske industrijske družbe« na Jesenicah

Z Malega Triglava gredo proti Aleksandrovcu domu. od tod na sedlo Dolič in čez Hribarice k Triglavskim jezerom. Romantična dolina živi in se spreminja ves čas. Tu in tam spominjajo markantni sledovi, da jo je pokrival svojčas mogočen ledenik. Flora in favna v narodnem parku Komne sta nadvse bogati. Tu lovi zoolog svoje kače. Njih pot gre naprej v Bohinjsko dolino k jezeru, ki ga zagledajo že s Komarče. Pri »Zlatorogu« na Bohinjskem jezeru se z zabavno gostijo zaključijo prelepa tura. (Konec IV. dej.)

Zadnje dejanje nam pokaže še krasote Bohinjskega jezera, Bohinjske doline, Bleda in njegove okolice. Na Bledu se naši ločijo in dogovore, da se pozimi zopet snidejo pri smučanju. Prizori iz kmečkenga življenja v jeseni kažejo lepoto Gorenjske, preden zaspi, odeta z belo odejo. Kot za skomine pa pred kon-

Iz prvega slovenskega planinskega filma

Od zgoraj navzdol: Joža Čop. — Franica Sodja. — Herbert Drofenig. — Miha Potočnik. — V kuloarju Jalovca

cem vidimo trojico na smučeh, ki po kraljestvu naših planin smuča in uživa njih lepoto. (Konec V. dejanja.)

Da bomo letos mogli gledati ta film, gre zasluga v prvi vrsti predsedniku kluba Skale prof. Janku Ravniku, ki je s svojo silno agilnostjo in požrtvovalnostjo in s svojim vseobsežnim znanjem vodil snemanje filma. Bil je hkrati režiser, operator in je sedaj vodja vseh del v ateljeju. Vsak meter filma kopira sam, sam opazuje razvijanje in fiksiranje. Ves prosti čas treh let je žrtvoval temu filmu in z njim še mnogi člani kluba, zlasti njegova desna roka g. Egon Planinšek. Fotografije, ki nam jih bo nudil film, presegajo po svoji krasoti, dinamiki in impresijah vse naše dosedanje slike iz planin. V tem filmu ni nič prisiljenega, nič narejenega. Dolina in gora živita v njem, človek pa je povsod to, kar je vsak dan, v boju za svoj vsakdanji kruh. Naša slovenska turistika in alpinistika je dobila v tem filmu po svojih treh zastopnikih Jožu Čopu (Roban), Mihi Potočniku (Klemen) in Drofeniku Herbertu (Gornik) sijajno izpričevalo o svojem silnem napredku v zadnjih desetih letih. Našo planšarico je pokazala Franica Sodja (Liza) z dostojanstvom in milino planinske kraljice.

O doživljajih, ki so jih imeli »zvezdniki« na svojih turah, ko so snemali film, bi pa najlaže napisali roman ali napravili nov film, ki ne bil nič manj zanimiv kot prvi. O tem bodo prepričani oni, ki bodo videli ta film. Ko bodo odhajali od predstave, bodo mislili, da so prišli s par dnevnega dopusta, ki so ga preživeli na Gorenjskem.

(Vse slike iz filma, ki jih priobčujemo, so povečane iz filmskega negativa.)

Kolektivno delo Skalašev pri razvijanju prvega slovenskega planinskega filma Foto J. Halner

O slovenskem filmu.

O problemu filma slovenski listi kaj malokrat spregovorijo. Daleč od naših dnevnih skrbi so problemi, ki vznemirjajo drugod množice za demonstracije in hrupne zahteve proti nepriljubljenim ali priljubljenim in zaželenim filmom. Zadnjič pa se je bilo zgodilo, da so v dveh slovenskih dnevnikih izšli pozivi za ustvaritev slovenskega filma. Eden teh pozivov se je dotaknil vsega problema sodobnega zvočnega filma, v kolikor more kvarno vplivati na narodnostno nezavednost. Ni tajiti: film je s tem, da je prestal biti nem in po tej svoji izrazni možnosti tudi mednarodni, nenevarni, neškodljiv faktor, vse te važne živce izgubil. Nevarnost pa je samo za majhne narode: zvočni filmi se izdelujejo navadno v dveh svetovnih jezikih. Drugi poziv je veljal kratko in malo nam vsem: imamo roman »Pod svobodnim solncem«, po svoji vsebini najbolj primeren za film — torej začetimo filmati. S temi vrsticami samo beležimo ta dva poziva. In če je potrebno pojasnilo: v borbi s svetovnimi mogotci je treba denarja, ki mora nuditi temelj delu. Če je ta odgovor sploh zadosten in če nas niso prehiteli že urnejši možje z odličnejšim odgovorom: turistijski klub »Skala« dogotavlja v teh dneh svoj prvi film. Ta film je kolektivno delo bolj, kakor mora biti vsak film. Mnogo so delali zanj člani, ki bodo morda ostali skriti. Toda dokazali so, da je za slovenski film mogoč še en važen temelj: organizirano, skupno, kolektivno, požrtvovalno delo naj odtehta mogočni kapital. Na ta problem se bomo še povrnili.

ROGAŠKA SLATINA

je svetovno znano zdravilišče za
bolezni želodca, čreves, ledvic
in jeter, srca in živcev

Naravna, mineralna zdravilna
voda iz znamenitih vrelov

TEMPEL
STYRIA
DONAT

se razpošilja kot zdravilna in
namizna voda po vsem svetu

SEZONA
od 1. maja do oktobra

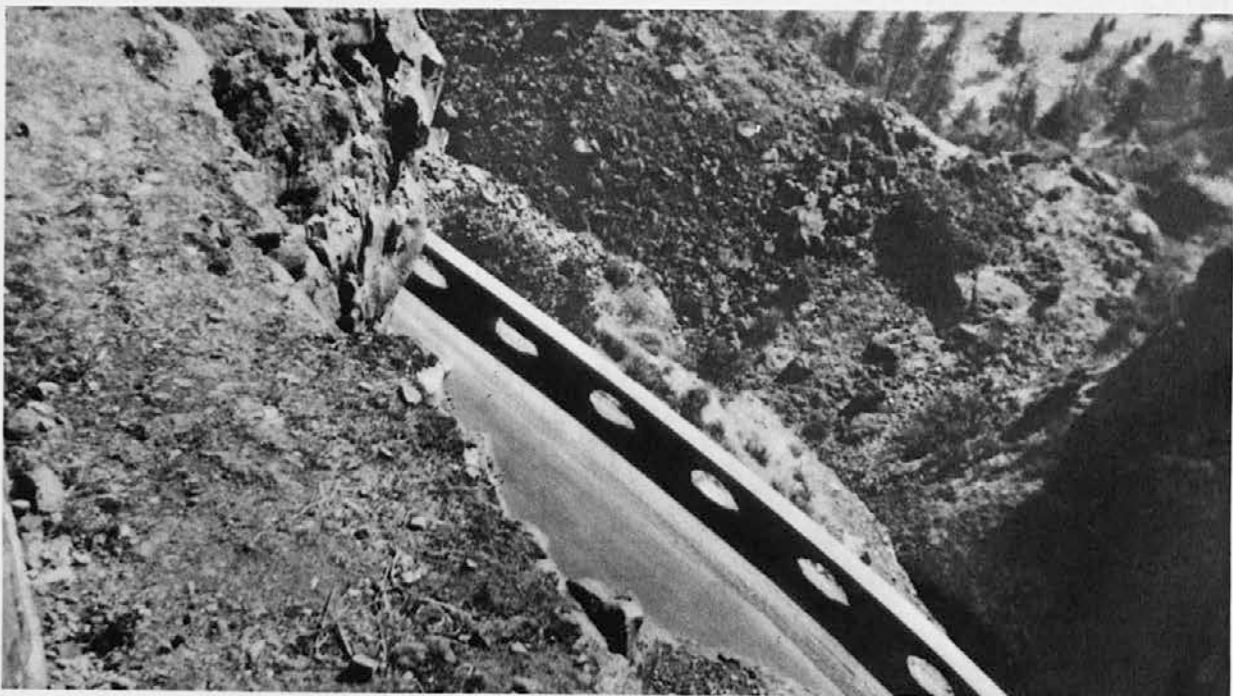
Izven glavne sezone, t. j. od 1. V. do 15. VI. in od 2. do 30. IX. je zdravljenje najuspešnejše, bivanje v zdravilišču najudobnejše in znatno cenejše. — Za glavno sezono naročite stanovanje takoj! Prospekte dobite v vseh pisarnah PUTNIKA

Podrobna pojasnila zahtevajte od

RAVNATELJSTVA ZDRAVILIŠČA

Iz Ame- rike

Prijatelj našega lista, ameriški slovenski slikar Gregor Perušek se je mudil tri mesece z družino na zapadu Amerike in prepotoval pot 9000 milj. Poslal nam je par fotografij, ki jih objavljamo posebno za občudovalce narave

Gorska cesta na zapadu

Levo: Sitnosti na potovanju v puščavi Montane

Desno: Peruškova soproga s hčerko pri reki Misuri

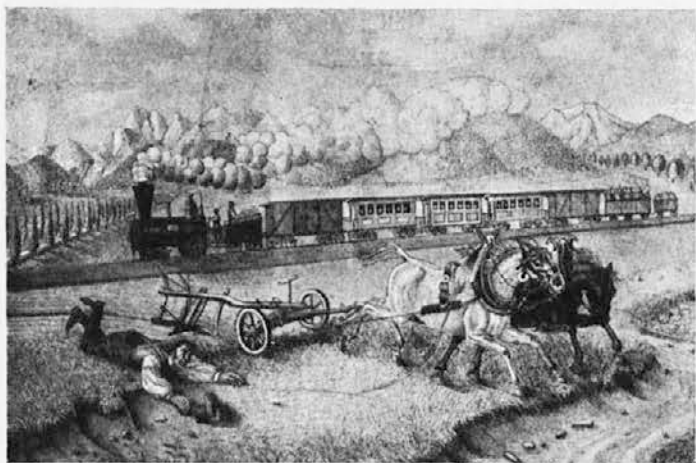
Spodaj: Jutro na gori Mont Rainer. Perušek s hčerko

Foto Perušek

Bohinjski čudež, maščevanje Velikega Pana, idila poštnega voza

Boris Orel

Strah pred železnico. (Na kamen izrišal J. Seeland. Natisnjen v kamenotiskarni J. Blasnika v Ljubljani)

I.

Vse te legende o čudežih v zdanjosti, v času drznega razvoja tehnike, ki je bila v sedanjih oblikah Leonardu da Vinci, Julesu Vernu ali kakemu človeku iz preteklih stoletij še fantastična sanja, bloden ideal izmišljenega sveta, niso nič drugega ko davni pravzori, utelešena skrivnostnost nadnaravnih dogodkov, mysticizem, v katerega vekomaj beži človek, splašen od apokalipse in razumskega in tehničnega okostnjaka časa. To bi bila neka prava razlaga, vsako drugo tolmačenje kakor: praznoverje, starokopitnost, konservativizem starih ljudi, je pa vsekakor površno in prenostransko. Čudeži v zdanjosti? Ali so ti resničnost ali legenda, važno in pomenljivo je, da gre o njih govorica. Od premnogih teh tajnih govoric, je zadnja ona iz Bohinja. Iz Gorjuš. V času, ko so se tam nekje blizu vršile mednarodne zimsko-sportne tekme, na katerih je človek-sportnik pribijal z rekordi dokument svoje v zunanost obrnjene človečnosti, je gorjuškemu župniku okrvavela v zlati monštranci snežnobela hostija. In je šel bohinjski kmet in si božji dogodek po svoje preprosto razložil: Bog se je zgrozil nad grehota sveta, Bog nam prerokuje obletenje (konec) sveta. Ali naj odpravimo take dogodbe, prerošstva in legende iz dnevnega reda z običajnimi svobodnjaškimi dovtipi meščanske Evrope, ali pa naj ugledamo v njih višja dogajanja, namreč: božji glas v človeku, ki se zgrozi nad materializmom časa in tehnizacijo življenja.

V Ljubnem na Gorenjskem je doma legenda iz 17. stoletja o ničemurnem zidarju iz Kamne gorice, ki je s kladivom udaril Mater božjo na čelo, da je potem iz njega pritekla kri. Zidar je za pokoro romal v Rim, v cerkvi pa so se godili čudeži: sveče so se »prečudno« vžigale, zvonovi

so sami od sebe začeli zvoniti itd. In ni samo gol slučaj ali sveti atavizem kmetškega ljudstva kumoval, da se ta legenda spovrača v naš čas in v raznovrstnih skrivnostnih govoricah na novo oživlja. Beg človeka (zlasti kmetškega) v legendo, v mitos, je vekovečen, naša doba strojev, elektrike in radia, pa ga je sumljivo pospešila. Kajti: vsak napredek človeštva v civilizaciji in tehnizaciji je resnično v

nekem drugem oziru strašen nazadek: človek se izmika svoji božji podobi, človek skruni naravo, človek s svetovnjaško in zločinsko drznostjo in osvajaletnostjo posega v območje kraljestva Velikega Pana. Ali niso torej vse te bajke in legende o obletenju sveta zrasle iz instinktivnega in intuitivnega spoznanja kmetškega človeka, ki jasnovidno gleda v stroju zlost in pogubo? In iz tega vidika, vidika rušitve božjega reda in skrunitve narave, je tako zvani »konservativizem« kmetškega ljudstva globoko utemeljen. Le tako moramo gledati in razumeti tudi tisti konservativizem slovenskega kmeta, ki je s sveto ogorčenostjo spremljal stek prve železnice na Kranjskem. Namreč: železniški stroj je razbil idilo poštnega voza, preprostost selskega življenja, tihožitje polja, travnika in gozda. V železniškem stroju pa ni idile. Je demon, peklenščak, pred katerim se je naš stari kmet v strahu pokrižal in zbežal v zagrenjeno samoto, v legendo in bajko o obletenju sveta. Se danes žive očanci, ki niso nikoli prestopili stopnic železniškega voza. Iz hribov so jo rajši po več ur peš mahnili v Ljubljano. Da, čudaki so ti naši očanci. Pa taki čudaki, katerih »čudaštva«, trmoglavosti nazorov, misli in vere, prav v zemlji ukoreninjene, mučno potrdje zavest našega lastnega brezdomstva in konkvistadorstva. V njihovih pripovedovanjih se ne ogledajo samo

kos preprostega starega sveta, v okviru kulturne idile idila poštnega voza, idila gorenjskih parizarjev in furmanov, tihožitje slovenske vasi, v njih je razpetost čudežnega loka iz Zemlje v Onostranstvo. Solnce, zemlja in Bog v enem. Predvsem: Bog, ki ga sodobni človek nima. Čemu torej ta človek tako strastno in bogoiskateljsko brodi po knjigah starega sveta in iz teh že davno pozabljene in zavržene resnice na novo oblikuje in pokazuje človeštvu kot nove vrednote? Zakaj sleherni izmed nas

Stari dolenski poštni voz v pokoju. Po sliki iz »Doma in sveta« l 1894.

včasih tako rad zbeži v pravljico, v idilo starega sveta? Ali morda radi prirojene otroščine? Ali pa morda pred razumsko natezalnico in tehnično strahovalnico našega časa? In si zastavimo vprašanje: kje pa bodo potem zemlja in nebo, metulj, nimfa in favn, travnata bilka in rdeča jagoda, če bo tehnika nad nebotečnim velemestom ob enozvočnem šumotanju električnih žic in stropotu transmisij izsanjala vse svoje utopistične sanje? Jasno, da tam kot prej: v gozdu, na polju, ob samotnem potoku in na vasi; v velemestu pa bo hkratu z razvojem tehnike porazširjanje umetne narave zavzelo nove dimenzije. Od skromnih cvetličnih vaz do babilonskih visečih vrtov: pot, ki bi nam odkrila raznovrstna stremljenja meščana, kako privabit naravo pod svoj hišni króv. — Skratka, da jo iz vseh teh nakazanih in na hitro nametanih misli uberem do končne ugotovitve: poglavje bohinjske legende močno vokvirja tudi poglavje idile in narave v sodobnosti, problem pravljice in bajke v našem zmehaniziranem času, ki bi zaslužil širše in podrobnejše obdelave. Vokvirja še prav zelo poglavje romantike v sodobni umetnosti. (Glej dr. Ložar: Slikar Stiplovšek, Dom in Svet, 1930). Po vseh teh poglavjih in problemih pa tudi iznenada obstojimo pred vprašanjem, ki je v sedanjosti bolj ko kdaj aktualen in ki ga Paulu Schefferju¹ le ponovim: ali bo odločil usodo

Denarni pismonoša in sreča v hiši!

¹ »7 Jahre der Sowjetunion.«

Postni voz (star 100 let) s postiljonom

sveta in razrešil zamotane obsege življenja človek kulture volje in razuma (tehnik, komunist) ali — bohinski kmet s svojim praznoverjem in legendo o obletanju sveta (= bogoiskatelj)? Danes le lahko ugotovimo dejstvo: davni konservativizem in sodobni misticizem ljudstva pa bogoiskateljski nazor evropskih mladih generacij neprestano dobivajo nove opornice, potrdbe ter opravičbe v »maščevanjih Veličega Pana« tehničnega 20. stoletja (eksplozije po rudnikih, prometne in tovarniške nesreče, brezposelnost, smrtna nosilnost elektrike in plinov, satanizem moderne vojne tehnike), medtem ko nas preteklost dobro o tem pouči: razumnik in »prosvetitelj«, ki sta teoretično razglasila red, zakon in pravičnost, sta praktično končala v individualizmu ali pa ginevala v razbitosti, dočim je romantik iz svojega bogoiskateljstva in zanesenjaštva vedno dozorel v lepo in iskreno domovinstvo in kulturno idilo. (Prim. Mahrholz: Deutsche Literatur der Gegenwart.)

II.

Od prvega goloba-pismonoše pa do poštnega voza in še do železnice: kako ogromen razvoj, koliko dob, koliko letnic, bojov in porazov in zmag človeškega razuma. Iz idile starega in srednjega veka v bučno prometno dinamiko 20. stoletja, od prvega poštarja tekača pa do poštarja na motornem kolesu: dolga, skozi stoletja trajajoča pot, ki je bila vedno odvisna od pridobitev in izumov na tehnično-prometnem polju.

Da so bili golobi in lastovke v prastarih časih nekaki vzdrževalci poročevalske službe, vemo iz spisov starih pisateljev. Dobro so služili mornarjem Sredozemskega morja, in zlasti so jih cenili zaradi poročevalske sposobnosti Indijci, Egipčani in Sirci. Hkratu pa se pojavlja tekač, o katerem že piše staro Sveto pismo. Postava urnega tekača je predvsem vidna v stari Grčiji, na Kitajskem in Japonskem. Pa še tudi močno pozneje: v rimskem cesarstvu in v dobi Karla Veličega. Prometno življenje

srednjeveške pošte zelo značilno označujejo takozvani sli. »Kadar razpravljamo o pošti v srednjem veku, govorimo le o slih, deželnih, mestnih, samostanskih, univerzitetnih in trgovskih ter mislimo pri tem na ljudi, katerih so se ustanove posluževale za raznašanje ukazov in poročil.² Poštni sel na konju pa se v Evropi ne odraža močno tako kot v Orijentu. Služba kurirjev-jezdecev je svoječasno v Perziji igrala veliko vlogo. Slavna in znana je tatarska pošta, ki razodeva pravo tatarsko-divjo brzinskost. Poštni vozovi, ki so se pojavili v novem veku, so pa že nekaki predhodniki železnice. Bili so varno in hitro prometno sredstvo, ki so poleg svoje običajne poštno službe vršili še službo prevažanja potnikov. Vožnja s poštami konji in na poštah vozih je bila tedaj posebna odlika in imenitnost. Doba poštnega voza že pada v dobo organizirane, redne in organsko razporedene poštno mreže, katere gospodarji so bili sprva člani rodovine Thurn-Taxis, pozneje rodovine Paar. Šele v 18. stoletju prehajajo vse evropske pošte v državno upravo. Tako je v Avstriji Karl XI. l. 1722. kupil poštni erar od grofa Joahima Paara za 90.000 goldinarjev. Z vstopom železnice, brzojava, avtomobila in zrakoplova v življenje pa so nastopile nove prej neslutene oblike poštnega prometa, katerih koristi in dobrote smo deležni še danes.

III.

Stari poštni voz in na njem postiljon pa mi vedno pričarata idilo. Idilo iz 18. ali 19. stoletja. Idilo slovenskega postiljona iz l. 1810., ki je imel našive v francoskih barvah, na rokavih našite ploščice s slovenskim napisom

Danes pobira motocikel pošto

Foto »Ilustracija«

»Pisemska pošta za ilirske pokrajine« in pa poštni rog, s katerim je dvakrat, trikrat v tednu razgibal preprosto in skromno življenje gorenjske vasice. Sploh vsi ti naši stari poštarji in postiljoni spadajo v posebno poglavje slovenske kulturne zgodovine. Takih poštah idil, kot je ta Petra Zanettija iz 1784, ki je za novo leto izdajal za voščilo svojim strankam knjižico »Alt und neues Postbüchel auf das Jahr 1784« z geslom »Meine zwanziger sind schon gar, drum wünsch ich ein neues Jahr«, danes v l. 1931. pač ni in tudi ne more biti. Potem: Prešernov prijatelj Andrej Smole. Naj vam ga prikažem od plati poštno idile: kot poštni hlevar skrbi dan za dnem za voznike, konje in vozila, svoje hleve ima v hiši poleg »Figovca« na Dunajski cesti (danes trgovina Zalta in Zilič).

E. Mörike: Mozart auf der Reise nach Prag, Alph. Daudet: Lettres de mon moulin in še J. Verne: Carjev sel. V luči in v okviru teh pisanj vzžari tudi idila poštnega voza v treh različnih oblikah. Pri Daudetu in njegovih junakih: mikrokozmos francoske province, pri Mörikeju in Mozartu: nemški rokoko v silhueti, zlata in solnčna idila Mozartove osebnosti, idila, ki že meji na pravljico, pri J. Vernu in njegovemu Mihajlu Strogovu: idila ruske taratajke drvi v divjem tempu v brezkrainost stepe.

Potniki v starem poštnem vozu: Mozart, Daudetovi junaki, carjev sel, Casanova, H. Kleist, Čičikov, Mefisto in Smrt. Mefisto preži v pustolovskih razvratnih voznjah, smrt pa na mostovih, strmih klancih in ostrih ovinkih. Upodobil jo je slovenski vaški slikar. Pocestna znamenja še danes v primitivno-grozniških slikah opozarjajo na davno nesrečo poštnega voza.

² Fr. Šemrov: Ljublj. pošta. Iz te knjige sem posnel tudi par podatkov o slovenski pošti.

Pred poštnim nabiralnikom

Foto »Ilustracija«

Obleke poštarjev in postiljonov raznih držav pred 100 leti

Od nesreč in smrti na ovinkih, klancih in mostovih pa je nekega lepega dne prišlo do tiste velike, usodne nesreče poštne voze: nesreča v znamenju žvižga prve lokomotive. In danes v 1. 1931 je poštni voz samo še lep spomin na stare idilične čase. Mimo spomina pa je ostala še njegova slika in veličina v zgodovinsko-razstavni dvorani. Razstavna dvorana, muzej, antikvarij: tihožitje v muzeju, davni zgodovinsko-prometni fakt, o katerem gredo v sodobnosti dve sodbi. Prva: kolika sreča, druga: kolika nesreča, da je železniški stroj obračunal s tem starim, nalik stari uri hreščecim potniškim zabojem. V našem življenju je pač udomačena ta navada, da je pri sodbi važen in poudarjen v prvi vrsti praktični, utilitaristični moment. Sreča za promet, nesreča za človeštvo, ker so ga po izgubi poštne voze zajeli in oklenili novi problematični krogi življenja. Praktični momenti nam pritvarjajo srečo v najlepših in najčudovitejših oblikah. Čim bolj so te odpevek časovnosti in koristnosti, tem bolj zavirajo razodetje neke objektivne resnice. Poštni voz nam ne sme postati sentimentalna zadeva, ampak vzgled, kako se zgodovinske zadeve ne smejo ocenjevati zgolj iz utilitarističnih vidikov.

Pogled v razvojno zgodovino vrtno umetnosti

Inž. C. Jeglič

Gradivo, s katerim tvorimo in oblikujemo vrtove, je največ živo rastlinje. Tisti, ki sadi drevje, grmovje i. dr. pa hoče s tem narediti vrt, mora torej temeljito poznati razvoj, obliko in stas ter posebnosti in potrebe najraznovrstnejšega rastlinja. Izbor rastlinskega gradiva in raznolikost dragocenih motivov za vrtno življenje je danes tako bogata, da lahko zadovolji tudi najtenkočutnejše želje. Zato ne more ustvariti dobrega, živahnega vrta samo — arhitekt, ki mu manjka zlasti obsežnejše dendrološko znanje, a prav tako seveda ne more upodobiti umetnine zgolj vrtnar-rokodelc, ki ne zna presojati estetskega učinka v kombinacijah raznega rastlinja. Ne sme mu pa biti tuja tudi ne miselnost nove stanovanjske kulture in socialna reforma javnih vrtov, kdor hoče v vrtovih ustvariti vrednote, ki so resnično za naše današnje življenjske potrebe važne in aktualne!

Razlikujemo v glavnem dva tipa v oblikovanju vrtov: arhitektonsko urejen vrt in krajinski vrt. Arhitektonski vrt je zgrajen v prostoru po stavbarskih načelih in z gradivom za oblikovanje prostorov, a podoba krajinskega vrta (pejsaž) obrazujejo izbrani prirodni motivi. Nasprotje od arhitektonskega je prav za prav geometrični vrt, to je vrt, ki je urejen in pravilno (največkrat simetrično razčlenjen le glede na ploskev. Ako torej geometrični vrt vzraste še v tretjo smer, v prostor, tedaj govorimo o arhitektonskem vrtu. Dočim je arhitektonski vrt umotvor jasnih oblik, ima oblika krajinskega vrta manj določne oblike.

Tudi vrtovi pomembno pričajo o časovnem duhu, o kulturnem značaju in življenjskih nazorih raznih narodov. Do-

čim je stari Egipčan v preprosti, utilitarni zasnovi domačega vrta pokazal svojo praktično inteligenco in usmerjenost v tostranstvo, so Perzijci in Babilonci sadili skrivnostne parke in gaje; dočim je renesansni Italijan izoblikoval svoj vrt jasno, samozavestno in v tesni zvezi z arhitekturo, je German sanjaril v romantiki rožnega vrtiča in se opajal s sentimentalnostjo slikovitega parka. Primerjajmo vrtno umetnost cesarskega Rima, ki je smoteno družila estetsko lepoto z zdravstvenimi interesi, pa majhne, tesne vrtiče v srednjeveških mestih, kjer se je med oklepom obrambnih zidov jedva kje našel prostorček za vrtno nasade! Renesanca, ki je razrešila stisnjenost srednjeveškega življenja ter osvobodila človeka tudi v duševnem pogledu, je odprla vrtni

Lepi Pixavon-lasje

so razkošje,
ki si ga more privoščiti vsakdo

Pixavon-Shampoo

daje Vašim lasem mehko bujnost
in nov sijaj

En zavoј zadostuje za dvakratno uporabo
ter stane samo

Din 3'50

Pixavon-Shampoo ne vsebuje sode

ODOL KOMPANIJA A. D. BEOGRAD

Park Tivoli v Ljubljani. Nekdo je zapisal, kako lepo se vidi iz ptičje perspektive ta »angleški« park

Aeroklub, Ljubljana

Zelo priljubljeni motivi v romantičnih parkih preteklih stoletij so bile razne vodne umetnosti in umetniže. To je bil joj in »imenitna šala za aristokrate«, če so na takemle prehodu začeli nenadoma brizgati gosti curki — pod noge! (Arnheim na Holandskem)

umetnosti nove poti. V okolici Rima, v Florenci in drugih italijanskih mestih so se danes deloma ohranjeni lepi vrtovi, ki spominjajo na tedanji podvig vrtno umetnosti. V renesansnih vrtovih se je — v skladu z antiknimi tradicijami — spet pojavil organizem vrta in stanovanjskih prostorov kot estetsko strnjena in harmonična celota. Renesansna vrtna umetnost je dobila svoj poseben in najbolj izrazit obraz v francoskih vrtovih, kakršne je ustvaril Le Nôtre (1615—1700). Baročna veličina in mogočnost arhitektonsko urejenih francoskih vrtov je potem še dolgo služila širom Evrope kot vzor, dokler ni začela prodirati iz Angleške oblika krajinskega parka.

Krajinski vrt je prišel v modo, ko se je v 19. stoletju razširil po Evropi tako zvani angleški park. V čem je značaj in bistvo angleškega ali krajinskega parka?

Stil angleškega parka, ki se je začel razvijati v teku 18. stoletja na Angleškem, je rodila želja in klic po zdravju in lepota iz preproste, neizumetničene prirode. Ista miselnost, ki je rodila francosko revolucijo, je vplivala tudi na postanek angleškega parka: bila je to volja po svobodi in sproščenju, volja, ki jo je oznanjal že Rousseaujev klic: nazaj k naravi! Angleži so prvi začeli opuščati baročno reprezentativnost francoskih vrtov, ki jim je bil ustvarjen naj-mogočnejši vzor v kraljevskem parku v Versaju; brez stroge sile in umetničenja naj se razvije v parku lepota in življenje krajine. Izginile so razsežne stene in umetne kulise iz pristrženega rastlinja, izginili veličastni, silni prostori s šumnimi vodometi in patetičnimi iznenadenji, nič več niso gradili pred palačami teras s cvetličnimi parterji in sijajnimi razgledišči, park je postal pobožno tih in miren, zatočišče sanjavca samotarstva. Oboževalci prirode so jo skušali

Ljubeno prizor iz današnjega ljudskega parka. (»Pravljni vodnjak« = Hofgarten v Düsseldorfu)

v parku čimbolje posnemati in se ji čim iskreneje približati: zbirali so slikovite skupine dreves in grmovja, motreč oblikovne in barvne skladnosti in kontraste, mimo drevesnih skupin so odprli razglede na lepo pokrajino, čez jarke so naredili preproste mostiče, tuintam so teren nalašč nekoliko zvišali, da so nastali hribčki in globeli, v katerih so napravili ribnike itd. V takšen naravni park se ne prilegajo več strogo umerjena pota z ravnimi in geometričnimi črtami. V angleškem parku so skoraj vsa pota ukrivljena; greš med grmovjem in drevjem, opazuješ od blizu, kar te zanima, in skoraj ne veš, kam te pot vodi, nenadoma se ti na ovinku odpre razgled v slikovito okolico in daljavo. Pota z mnogimi zavoji so torej imela poseben pomen in namen.

Toda, ko so zlasti v drugi polovici 19. stoletja širom Evrope kopirali krajinske angleški park, se je idealiziranje narave na žalost kmalu izmaličilo v nezmislno in brezčuten diletantizem. Mehko sanjavost in tiho romantiko prirodnega parka je izpodrinil sentimentalni kič in čudnovrstna navlaka. Tako se je zgodilo, da so začeli ljudje smatrati kot bistvo angleškega parka že to, da so pota zveržena v najrazličnejše preste in če je drevje razvrščeno v nepravilnih skupinah in dežanicah in posajeno tako rekoč po mili volji, kjer se pač komu zdi kaj praznega prostora odveč. No, in so potem začeli v takšne angleške parke saditi še preprogaste gredice barvitih cvetja, modelirati cvetlične rondele, naplunjene in našarjene kot torte, in pota so krotovičili in mrcvarili po najbolj čudovitih geometrijskih šablonah, vedno bolj moderne so postajale rdeče bukve, srebrne smreke, zlatorumeni iglavci in pisanolisti javorji in še bogve kaj. Do smešnosti se je razbototilo to šablonsko oblikovanje in umetničenje zlasti na majhnih javnih trgih in na manjših privatnih vrtovih. Seveda stvar je bila dokaj zapeljiva: pota lahko urežeš, kakor se ti poljubi, — čim več jih bo, tem večji si umetnik, drevja in grmovja pa nasadiš križem kražem, kakor je baš pri roki.

Ta propad estetske kulture v vrtnarskem oblikovanju je trajal vse do poslednjih desetletij. Novi duh vrtno umetnosti, ki postaja danes — v dobi urbanizma — čedalje aktivnejši, je pa spet spoznal vrednote in spet začel ceniti discipliniranost klasičnega arhitektonskega vrta.

* S tem novim člankom začenjamo zanimiv cikel o nalogah sodobnega vrtnarskega oblikovanja.

Tako pazljivo čitajo „Slovenčeve“

male oglase

*Oglasevanje v tem dnevniku ima
zato vselej najpopolnejši uspeh:
En poskus Vas o tem prepriča!*

*Oglasni cenik in najnižji proračun se pošlje na željo
vsakomur popolnoma brezplačno.*

Oglasni oddelek „Slovenca“ v Ljubljani

*Epstein
Glas*

Lepi zobje

SARGOV'S KALODONT

Sargov *Kalodont*

Veca in njene zlate rože

(Iz zbirke »Sarajevske noči«).

Magajna Bogomir

Ilustriral M. Bambič

B. Magajna

Veca je kupila belega platna in zlatih nitk.

Veca je sanjara dneve in noči.

Vpraševala jo je mati: »Kam gledaš, Veca? Zakaj si staviš prst na usta in premišljuješ ure in ure? Dva-
indvajset let si stara. Čas je, da se prebudiš iz sanj. Sestra Zlata je štiri leta mlajša od tebe, pa je že zavržla sanje. Toliko čestilcev je sedaj krog nje, da ne vem, katerega bi si izbrala sestra Zlata.« Veca ni odgovorila. Le zasmejala se je in mati ni vedela, kaj misli Veca.

V noči pa, ko je mati spala, se je splazila Veca k oknu in se zamaknila nad mesto. Visoko nad minareti so se lahno zibale v vetru v mesečini kopajoče se meglice. Onkraj vrta so peli v gostilni cigani. Tiho, tiho, kot da so jim peruti iz luninih žarkov, so plavale k njej sevda linke, pesmi ljubezni, nekako otožno, nekako strastno in koprneče. — »Dekle se je prikradlo na čudežni breg ob srebrni reki, utrgalo bajne rože tam in jih presadilo v svojo srčno kri —«. Veca je vztrepetala. Iz črnih zenic je zavriskalo življenje. Veca je poslušala do rdečih zor.

Zato je Veca kupila belega platna in zlatih nitk.

* * *

V večerih so prihajali gostje. Zlata jih je sprejemala že na vrtu in jih vodila v hišo. Posedli so po blazinah. Zlata je prinesla slaščice, vina in kave. K divanu je postavila težko medeno posodo. Iz te posode so srkali s srebrnimi ustniki dim, jedli slaščice, pili vino, kavo in godbo, ki jo je ustvarjala razkošna Zlata na kitari, ta Zlata, kateri je samoposebi padel rožasti šal z ramen na tla in se je lahno z godbo pozibala pod prosojno svilo.

Od vseh dobrih stvari pijani gostje so se zazrli v to Zlato, ki je pogledala s plavimi očmi enega, pobožala z mehкими prsti lase drugemu in zašepetala sladko besedo tretjemu in je vsak verjel, da Zlata ljubi le njega.

V kotu pa je delala Veca. O, tudi ona je bila lepa, vitka in visoka kot pesem. Pol ležala, pol slonela je na preprogah. Bela roka je tkala nitke v platno. Gostje so spraševali: »Lepo delate. Delate po svoji duši?« Veca ni odgovorila, ni dvignila črnih trepalnic iznad širokih oči. Gostje so se vračali k Zlati in vriskali ob njeni pesmi.

Veca ni slušala hrupa, ni gledala gostov. Krog nje ni bilo nikakih sten, ki bi branili duši na pot. Veca je stopala visoko nad pokrajino. Pod njo so se širili bregovi, zibala se je srebrna reka med njimi. V vse daljave so bežale pokrajine. Veca je iskala s svojimi očmi. Ni našla in se je vrnila nazaj takrat, ko gostov ni bilo več, ko sta že spali Zlata in mati. Roka je trudno obvisela z zlato nitko med prsti na belem platnu.

* * *

Zlata se ji je rogala z zvonkim smehom. »Pridna si, Veca in veliko si prizadevaš in lahko boš končala to sliko do konca svojega življenja. Jaz pa sem si izbrala trgovca Aco. Aca je bogat, dasi je star in debel.«

Veca ni odgovorila in Zlata se je razsrdila.

»Trgovca Aco bom prepustila tebi. Cenil je tvojo sliko, ki jo vežeš, že sedaj na deset tisoč dinarjev. Jaz pa ljubim kapetana Asima. Asim je lep in nosil me bo v svojem naročju.«

Veca ni odgovorila.

»Tebi prepustim, tebi le starega Aco.« je zakričala Zlata in zbežala v svojo sobo.

* * *

Mesečina je trepetala nad vrtom. Gostosevci so prepotovali polnoč. Rok rimske ceste se je nagnil v obzorja. Nad mestom je dehtela pomladna noč. V belo haljico oblečena je Veca slonela na oknu in se kopala v vonju hiacint in v morju mesečine. Njene oči so se spojile s pokrajino. Veca je sanjala bede in vsaka zanjo je bila lepa, polna barv, polna slik, a ni bila vesela, v vsaki zanj so manjkale zlate rože, ki jih ni videla še, ki jih ni mogla njena roka ustvariti na platno.

Pa je naenkrat vztrepetala Veca, stisnila desnico na levo stran, na bela prsa in zadrževala srce. Nekdo je tiho zapel na vrtu ob cesti, poln strasti, poln koprnenja:

»Devojko, gde su tvoje zlate ruže,
devojko, gde je tvoj zlati san?...

Veca ni poslušala do konca. Ubežala je skozi dvor čez vrt na cesto in se ustavila ob njem, ki je pel. Ni je zapazil. Gledal je nad razsvetljeno dolino pod seboj in pel ves zatopljen v besede pesmi. Veca ga je poklicala.

»Ti!«

Okrenil se je in njegove oči so bile polne presenečenja in polne občudovanja do dekleta, ki je stalo pred njim. Prsi so neslišno dvigale prosojno haljico. Črni lasje so pokrivali gladko kožo ramen.

»Kdo si?« je vprašal. »Kaj hočeš ciganu, ki je stopil nad mesto?«

»Pojdi z menoj, da ti zakopljem obraz med svoja prsa,« mu je zašepetala, ga prišla za roko in ga vodila skozi vrt in skozi dvor v svojo sobo. Ni slišala mati, ni slišala sestra. Noč nad njima je ugasnila v beli dan.

Ko se je poslavljala, se je ozrl na belo platno in dolgo počival z očmi nad njim. Potem je rekel: »Nariši ob tem tolmunu zlate rože.«

»Kje so zlate rože?« je vprašala ona.

Sklonil se je in jo poljubil na srce.

* * *

Vse noči pomladi je preživel pri njej. Ni vedela mati, ni vedela sestra. Veca je izoblikovala v svoji duši prekrasno umetnino. Vsi gostje so strmeli na platno in trgovec Aco je cenil sliko na trideset tisoč dinarjev. Hotel je kupiti sliko, a Veca je molčala. Zopet so se vsi odvrnili od nje. Hudovala se je mati, srdila se je sestra.

V poslednji noči pomladi je prišel zadnjič. Rekla mu je: »Končala sem sliko, ti črni cigan. Vzemi te rože, ki so zrastle iz krvi mojega srca.« Razprostrla je platno pred njim. Sredi noči so se zalesketale in pobliskavale rože v mesečini, te lepe zlate rože njene duše.

»Vzemi, ti pevec srebrnih noči, te rože, ki sem jih tkala sto ur in nosi jih s seboj svoje žive dni. Pevec si in cigan. Ne morem s teboj, toda šle bodo s teboj moje rože.«

Zakopala se je v njegovo naročje. Ko je solnce poslalo prve žarke med minarete, ga ni bilo več.

* * *

Tisto popoldne je rekla mati: »Veca, Zlato je zasnil kapetan. Veca, dva-
indvajset let si stara.«

Veca se je zasmejala čisto drobno.

»Mati, naredite tako, da me bo zasnil trgovec Aco. Poročila bom trgovca Aco.«

Ana Pavlova

Franc Bajd

Ana Pavlova

25. jan. je umrla Ana Pavlova. Res je umrla. Kajti plesalka umre kakor ptica. Njena umetnost je drugo življenje njenega telesa. Besede, barva, kamen, zapisani glasovi ostanejo, v njih živi večno izoblikovan duh nesmrtnih umetnikov. Za igralcem in plesalcem pa ostane samo spomin. Vse drugo vzame umetnik s seboj v grob.

Že z desetimi letom je plesala v carski baletni šoli v Petrogradu. Pred dvajsetimi leti je prvič gostovala v zapadni Evropi, potem je nastopala v trupi Djagilova. S tem se je začela njena prava slava. S svojo umetnostjo je obiskala skoraj ves svet; vso Evropo, Ameriko, Japonsko in Indijo. Njen klasični ples je bil vsakomur razumljiv, saj ni bilo treba ničesar razumeti, ampak samo doživljati. Zadnja leta je večinoma živela na svojem posestvu blizu Londona, kjer je gojila labode. Ljubila je ptice kakor svojega bližnjega. Včasih je odkrila na njih kak gib, ki ga je skušala potem izraziti v plesu. Kajti življenje živali je podobno plesu, ker nima na sebi nič narejenega in premišljenega. Njen ples je koreninil v gibanju narave. Ni priznavala hrupa strojev in motorjev ali jazza. Ples ji je bil skrivnost. Vse več kakor ono, česar se je naučila. Sama je nekoč rekla,

Velika plesalka A. Pavlova v svojem domu

da bo takoj nehala nastopati, kakor hitro bo začutila v plesu samo tehniko. »Naenkrat začutiš praznoto v dnu svoje zavesti,« so bile njene besede. Tega dne ni čakala. Njeno telo nam še ni povedalo vsega, kar je nosila v duši. Telo plesalke pa živi dvojno življenje, je istočasno del umrljive narave in plesalkin instrument. Pavlova je mrtva.

Gospoda Glembajevi v Nar. gledališču

R. A.

Za »Mercadetom« je zrežiral dr. Br. Gavella kot gost N. gl. Krležino dramo iz zagrebškega patricijskega življenja. Dejanje: tik pred svetovno vojno v Zagrebu in ta Zagreb nam je Krleža prinesel v najotipljivejšo bližino; drugače si ga na primer nisem nikdar predstavljaj. Simbolika stvari je v tem, da ta patricijski »Zagreb« prav za prav predstavlja samo en del tiste svetovne kaste, ki jo imenujemo patricije in da bi se dejanje poljubno godilo lahko tudi kje drugje, na pr. ne vidim, zakaj ne tudi v Ljubljani; patricij je in ostane vendar patricij, kakor Zagreb na drugi strani ne bi bil več Zagreb, če se ne bi še danes šel take — »kulturne patricije«!

Krleža sicer v svoji drami sam ni ali ni hotel tega značaja spremeniti, nego vztraja v prikazovanju popolne brezupnosti položaja in kakor je to na koncu drame tista točka, ki nas ne zadovolji, tako je v sredi drame to prav za prav edina prava napetost in

G. Kralj in vlogi Leona

Foto »Ilustracija«

Lirični tenor g. Mirko Jelačin.

ki je že ponovno gostoval v ljublj. operi. 2. slika ga kaže kot Pedra (»Nižava«), 3. kot Schuberta (»Pri treh mladenkah«), 4. kot Rudolfa (»Boheme«)

Levo: Režiser dr. B. Gavella, ga. Nablocka (baronica Castelli), g. M. Krleža, ga. Šaričeva (sestra Angelika)

Desno: Ignacij Jaquac Glembay, šef firme Glembay Ltd. Company (g. Levar)

Spodaj: Scena iz I. dejanja. Titus (Daneš), dr. Altmann (Skrbinšek), Leone (Kralj), Ignacij (Levar), Castelli (Nablocka), Puba (Železnik), nadporočnik (Sancin), Silberbrandt (Jerman), sluga (Murgelj)

Foto »Ilustracija«

dramatika, gotovo pa ne tragika. Ta napetost je lok, ki se pne od vseh Glembajevih skupaj do njihovega kontraagonista, Leona Glembaya, ki se sam samcat bori zoper Glembajščino in ki s svojimi napori vliva tudi gledalcu takšno napetost optimizma in pričakovanja, da je na koncu nujno, da se vse to zruši samo nase in na Leona, ki zapade Glembajskemu duhu. Tako je ta drama, ki je pisana za čas pred svetovno vojno, tudi simbol časa po njej in vreden primer najboljše današnje dramatike. Krleža jo je napisal sicer iz žargona, toda velika mora biti moč v njem, da mu je podelil legitimacijo duhovnega svetovljanstva.

Gavellova režija je drami kongenialna in to manj po eksaktni prilagojenosti poedine figure, kolikor po identičnem in mogočnem obvladanju dramskega prostora, vzdušja, zraka. Te figure je porajal soparni vzduh, ki je bil tako gost, da bi ga lahko rezal, a gostega je delala skupina ljudi, imenovana Glembay-masa. Tole vzajemno učinkovanje nevidnih sil v sceni je bila mojstrovina zase, mi smo Gavelli hvaležni zanj. Igranje je bilo na višku, glavne vloge so imeli Levar, Nablocka, Kralj, Šaričeva, Daneš, Železnik, Skrbinšek in Jerman. Iz vigranega okvira so padali le ga. Nablocka in g. Skrbinšek ter maska g. Kralja.

Japonsko gledališče je na poti po Evropi gostovalo tudi v Ljubljani. Sliki kažeta odhod igralcev na ljubljanskem glavnem kolodvoru

Foto »Antoine« (Z. Zidar)

Iz podzemeljske Ljubljane. Življenje v — kanalih?

J. H.

Foto J. Hafner

V mrki in pusti sobi na borzi dela se gnete precejšnja gruča ljudi, ki čaka na zaslužek, ali pa vsaj na podporo. Lakota in pomanjkanje sta zarisala vsem v obraze ostre poteze, neprijazna zima in slaba ležišča so dala pečat njih obleki in obutvi. Na klopi ob steni jih sedi nekaj in baranta za cigarete. Tri polovičke so zmanjkale. Priskočim na pomoč in kmalu smo v pogovoru. »Kje pa stanujete?« — »O, mi imamo pa imenitna stanovanja. Nas 6 namreč stanuje v hotelu »Kanal Ljubljana« na Vilharjevi cesti. Pridite nas obiskat, pa boste videli, kako krasno se imamo. Postelja je zastonj, krasni salon je zastonj in tema tudi!«

Zvečer smo šli, mešali najprej ljubljansko blato, prišli nato v sneženo brozgo, sredi katere je zijalo v črno temo žrelo velikega zbiralnega kanala. — »No, sedaj smo pa doma. Tukajle se začne naša promenada, ki nas vodi po 200 m dolgi poti do ležišč. Naš salon ima sicer še en vhod. Ta pa je mnogo bolj neroden. Zato bomo šli rajši tukaj!« Prižgali smo si sveče in zlezli smo v kanal. Par korakov naprej nas je že sprejela betonska stena v svojo jajčasto zakroženo obliko. Kanal je zgrajen iz lepo uglajenega betona in je tako velik, da greš lahko pokonci, ne da bi pri tem zadeval v strop. Dno kanala še ni izdelano. Zato smo sem in tja srečevali luže, v katerih smo namakali čevlje. Drug za drugim smo šli po kanalu, v katerem je vsak korak pod istim obočkom glasno odmeval. Sem in tja smo se ognili večjih luž na ta način, da smo gvozdili uprti s hrbtom v eno, z nogami pa v drugo steno. Zrak je postajal vedno toplejši. Na stenah je bilo vedno več napisov napravljenih s plamenom sveče. 200 m je bilo za nami. Naenkrat se kanal začne občutno dvigati; naša kolona je prispela do zadnjega dela, v katerem spijo brezdomci. Prvi, ki je šel naprej, je stopil na kos rjave pločevine, ki je zazvenela z močnim odmevom. »To je pa naš signal. Vsak, ki bi nas hotel obiskati nenapovedan in bi prihajal po kanalu proti nam, mora stopiti na to pločevino, ki s svojim rožljanjem zbudi nas vse skupaj in tako opozori, da se nam bliža obisk.« Par korakov naprej me opozori tovariš,

ki je stopal za menoj: »Glejte, skozi tole luknjo v stropu obočka, pa vidite zvezde na nebu. Ta luknja je 6 m globoka in bo dovajala vodo iz manjših kanalov v ta veliki kanal. Skozi to luknjo visi močna železna žica in po tej plezamo iz kanala, ali pa v kanal, če se nam ne ljubi tako daleč po kanalu.«

Še dobrih 10 m, pa se je naša četa ustavila. Tu je bil kanal popolnoma suh in tla so bila pokrita s slamo. »Tukaj pa spimo. Tla smo obložili s slamo v precejšnji dolžini, tako, da lahko spimo eden za drugim ter z nogami drug drugega drezamo v glavo.« — »Pa ne škoduje zdravju, da spite kar na betonu?« — »Na to niti ne mislimo. Glavno je, da imamo mir, da nam ni treba za prenočišče plačevati in da so naše betonske postelje suhe in na gorkem. Seveda nimamo nobenih rjuh in »federmodrocov«. Za odejo nam pa služijo razcefrane vreče. Mesto blazin pa si podložimo pod glavo zvit suknjič. Za razsvetljavo imamo sveče in ker nimamo svečnikov, jih lepimo kar ob steno, kjer gore toliko časa, dokler ne ostane na steni kapnik iz voska, nad njim pa sajasta

Tako se leži in spi v kanalu

6 metrov globoko skozi to odprtino se pleza v kanal

Težka pot iz kanala

Tak je vhod v kanal v Vilharjevi ulici

maroga.« — »Kako je to, da imate tukaj tako gorko, ali Vam nič ne vleče?« — »Vleče včasih že, vendar ne hudo. Gorko je pa zato, ker so lansko leto ta kanal, ki je svojih 6 do 7 m pod zemljo, zasuli z vsemi najrazličnejšimi leseni odpadki, s smetmi in podobnim. Vsa ta šara sedaj počasi trohni in gori ter greje naravnost sijajno.« — »Koliko vas spi vseh skupaj tu notri?« — »Za sedaj deset, verjetno pa je, da nas bo s časom še več.«

Nato smo se še fotografirali in zmenili, da pridem pogledat še enkrat, ko bo dan. — Čez par dni sem zopet prišel. Našel sem jih že 11. Tokrat sem si ogledal drugi, navpični rov, ki vodi iz kanala in ugotovil, da mora imeti krepke mišice vsak, ki hoče splezati skozi navpični kanal na prosto.

»Ali ve policija za Vas?« — »Seveda! Prav včeraj so prišli inspicirati, če smo še sami stari in če ni med nami kakega, ki ima kak dolg, ki bi ga moral odsedeti na pričenah.«

Drug za drugim so prilezli skozi rov iz kanala. Ko smo bili vsi skupaj, smo si prižgali cigarete, jaz sem se poslovil, kanalcji pa so jo mahnili proti kolo-dvoru iskat zaslužka. Bogve, če so ga dobili!

Naš roman

Na str. 133—136 v današnji številki bodo našli naši čitatelji nadaljevanje našega romana »Ženitev Yussufa Khana«, ki ga brez dvoma redno prečitajo. Morda bi kdo naših čitateljev rad vedel, kako se bo roman zapletel in razpletel —? Vsega tega mu pri najboljši volji danes še ne moremo povedati. Naj počaka do konca leta! Danes mu na tem mestu nudimo le naslove naslednjih poglavij, da bo še bolj napeto čakal prihodnjih nadaljevanj:

Četrto poglavje.

Yussuf Khan, maharadža iz Nasirabada.

Peto poglavje.

Véliki hotel (nadaljevanje).

Šesto poglavje.

Luknja v steni in luknja v tleh.

Sedmo poglavje.

Kako je nekdo izginil in vse postranske okolnosti.

Osmo poglavje.

Doživljaji mynheera van Schleeten.

M. Š.: Gospod Petelinski si hoče pripraviti pojedino za Veliko noč

Nekaj razlag življenja brezplačno za poskušnjo bravcem tega lista

Znani zvezdoslovec prof. Roxroy se je spet odločil, da za to banovino priredi poskusno razlago vašega življenja popolnoma brezplačno v nemščini, angleščini ali francoščini.

Slava prof. Roxroy-a je tako daleč razširjena, da pač nima potrebe, da ga mi uvedemo. Njegova sposobnost, razlagati življenje drugih, vseeno, kako daleč stannuie, meji že na čudotvoro.

Celo zvezdoslovci raznih narodnosti, ugledni možje, iz vsega sveta gledajo nanj kot na svojega mojstra in slede njegovim stopinjam. On vam našteje vaše zmožnosti, vam pove, kako in kje morete doseči uspehe in vam omeni povoljne in nepovoljne dobe v vašem življenju.

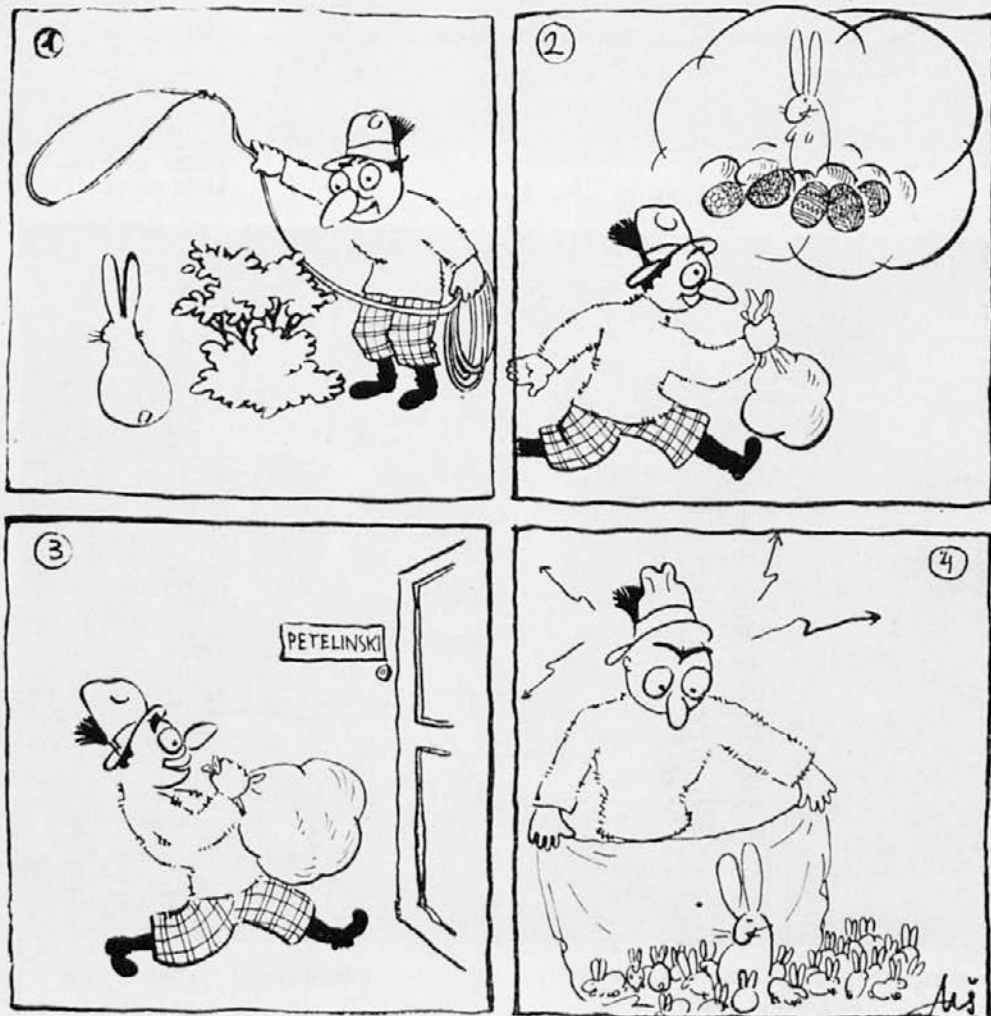
Njegov opis preteklih, sedanjih in bodočih dogodkov vas bo presenetil in vam pomagal.

Gospod Paul Stahmann, izkušen zvezdoslovec, Ober-Nie-wiadam (Deutschland), pravi:

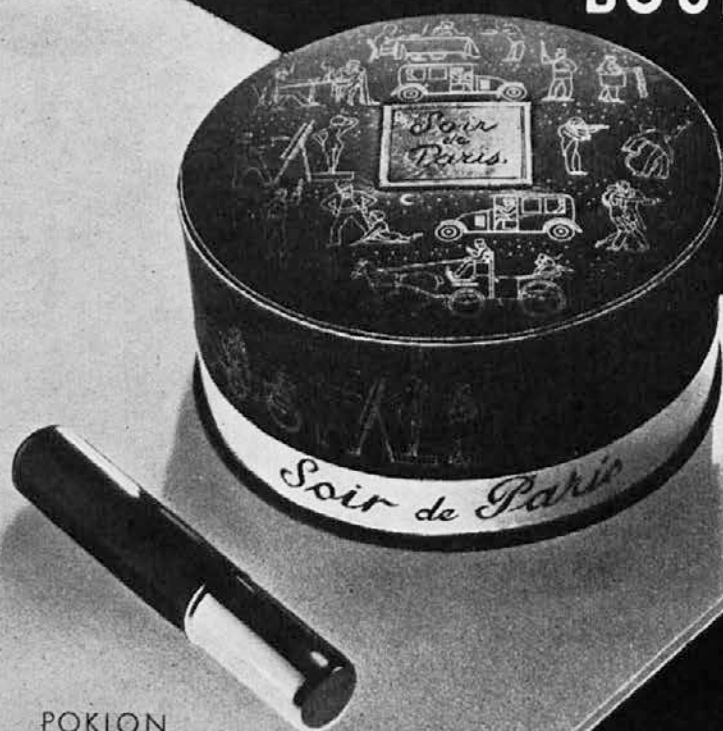
»Razlage, ki mi jih je dal g. prof. Roxroy, so povsem resnične. To je temeljit, dobro posrečen kos dela. Ker sem sam zvezdoslovec, sem njegova planetska izračunavanja in podatke natanko preiskal in našel, da je njegovo delo v vseh potankostih dovršeno in da je tej znanosti popolnoma kos.«

Če želite porabiti to izredno ponudbo in dobiti poskusno razlago, sporočite ime tega lista, vaše ime in naslov (brez-pogojno morate to svojeručno napisati), dan, mesec, leto in kraj vašega rojstva ter priložite 10 dinarjev v bankovcu ali v poštinih znamkah (ne prilagajte pa kovanega denarja), da se pokrijejo stroški za to objavo, poštino itd., nakar vam bomo takoj poslali vašo poskusno razlago. Naslovite svoje pismo na prof. Roxroy, Dept. 8395 D, Emmastraat 42, Den Haag (Holland).

N. B. Prof. Roxroy ne razume jugoslovanščine in more, žal, odgovarjati le v nemščini (ali francoščini ali angleščini, kakor kdo želi). Poština za pisma v Holandijo znaša 3 Din.

BOURJOIS DARUJE

POKLON

Vsak, kdor kupi
v času od 1. do 30.
aprila škatlico pu-
dra »Soir de Paris«
za ceno Din 33—,
dobi zastonj stekle-
ničico parfuma »Soir
de Paris« v emaj-
lastem tóku, ki je
zelo priročen za
ročno torbico. - Ta
parfum in puder sta
v prodaji zaviha sku-
paj v posebni le-
penki z modrim
trakom. To posebno
opremo morete ku-
piti v vsaki boljši
strokovni prodajalni

Skladišče:

Mr. Bela

VARY

Zagreb

Smičiklasova ul. 23.

B O U R J O I S
P A R F U M E U R - P A R I S

AUTOMOBILE
POSLOPJA
ŽIVLJENJE

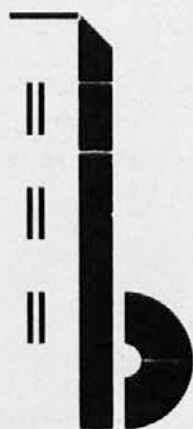
I. T. D.

ZAVARUJE

SLAVIJA

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA D. D. V LJUBLJANI

PODRUŽNICE PO VSEJ DRŽAVI ~ TELEFON ŠTEV. 2176

Tekstilna izložba enobarone soile, pri kateri pridejo izrazite linije dobro do veljave
Dekorater: Simončič

Oknočevljev, da dobiš čimprej pregled raznovrstne zaloge.
Dekoraterja: Cirman, Kavčič

Kakšna bodi izložba

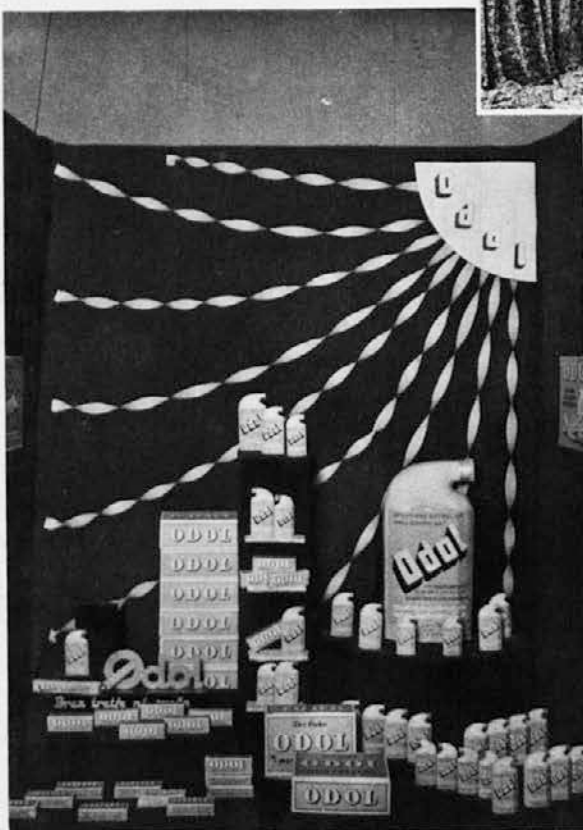
Foto »Ilustracija«

Izložba je za detajlnega trgovca najvažnejše reklamno sredstvo. Dobra izložbena dekoracija mora imeti vse prednosti, da pride razstavljeno blago prepričevalno do izraza, in doseči pri vsej pasantovi brezbriznosti: 1. pozornost za razstavljeno blago, 2. željo po nakupu. Vzbuditi mora interes pri gledalcu v taki meri, da občuti potrebo po nakupu. In to po svojem načinu, obliki in barvi razstavljenega blaga.

Prinašamo nekaj slik vzornih izložb iz aranžerskega tečaja, katerega prireja TOI, zavod za pospeševanje trgovine in obrti.

raterja. Izborno se uveljavi zlasti markirana solnčna roža v ozadju.
Dekorater: S. Megušar

Desno: Sugestivna izložba, ki kaže takoj kvalitete dekoraterja.

Specialna izložba »Odol«. Temno ozadje: da gledalec z enim pogledom premosti predmete.
Dekorater: Strnad

Tekstilna izložba, pri kateri pride izrazito do veljave, »pupa« pa poživi vso sliko.
Dekoraterja: Simončič in Strin

Izkopane vrste dobro ohranjenih sedežev teatra v Stobih. Pred odkopavanjem so bile 7–8 m pod zemljo, da se ni teatra sploh nič videlo

Iz delavnice arheologa v Južni Srbiji

Na stenah kripe starokrščanske bazilike je bilo mnogo napisov pobožnih obiskovalcev. Arheolog si jih mora hitro zabeležiti, ker se omèt malte čisto komaj še drži

S poljsko železnico odvažajo zemljo. Pogled z vrha na oder

Izkopavanja v Stobih, Macedonija

Časniki in časopisi so že večkrat poročali o uspehih naših arheoloških raziskovanj v Južni Srbiji. Bralec navadno ne misli na to, kako in s kakšnimi težavami se vrši to delo. Zares ni lahko. Skromna, razpoložljiva denarna sredstva silijo v skrajno varčnost, posebno ker delavska mezda na jugu ni prav majhna. K sreči razumejo delo arheologa in mu uslužno pomagajo i vojaštvo, ki mu nudi orodje in podobno, i železniška oblastva, ki nudijo izredno potrebno poljsko železnico, s katero odvažajo zemljo. Vesele in resne ure preživi arheolog, toda v marsikakšnem čemernem položaju, za vse štrapace in napore ga odškoduje veselje razkritja neznanih stvari. Resnično, delo na našem jugu ni lahko. Spomladi, ko bi bilo najbolj prijetno, arheolog ne more kopati, ker je zadržan po svojih predavanjih na visoki šoli, tudi bi ne mogel dobiti delavcev v tistem času, ko je mnogo dela na polju. Šele poleti, ko že žge na čistem macedonskem nebu vroče sonce s svojimi neizprosnimi žarki na ravan brez dreves in grmovja, more začeti z delom. Za silo napravljeni stan, pokrit s šotorsko

plahto, komaj nudi kritje pred vročino. Tudi ponoči ne mine vročina in zastonj iščete počitka — roji muh, majhnih, neprijetnih »popadačev« vas obletujejo. Še sreča, da je dovolj pitne vode; če je malo motna in ne prav čista, ne moti.

Vodja izkopavanja mora biti tudi dober organizator. Mora vedno stati za vsakim človekom in mu odmeriti pravo delo. Tak macedonski delavec dela in koplje, kmalu se lahko zgodi nesreča, če ni arheologa takoj blizu. Toda v čast tem prav pridnim delavcem bodi povedano, da so radovoljni in uporabljivi, če znate ravnati z njimi. Vodja izkopavanja je zanje le »gospodin inženir«. Za direktorja vas nazivajo le, če jih kedaj bolijo zobje in podobno. Nedolžni aspirin more tu

V stari baraki iz vojnega časa je bil začasni »Museum Stobense«, kjer so shranili dragocene najdene stvari. Mnogo obiskovalcev je posetilo to barako

komu pripomoči do glasu čudodelnega zdravnika. Glavna stvar pa je znanstveno delo. Velika je odgovornost vodje izkopavanja. Vestno mu mora lebdeti pred očmi, da je to mesto izkopavanja znanstvena listina, ki jo more le on sam in samo enkrat prebrati. Razpade, ko mu še daruje spoznanje. Samo enkrat more tu opazovati, delo gre naprej, slika se izpremeni. Zato zahteva to delo hitri dar opazovanja, pa tudi potrpljenje, mnogo potrpljenja, na drugi strani zopet hladno kri, da more vzdržati trenutke največje napetosti. Zato pa tudi plačilo ni majhno.

Zvečer gre delavska karavana na oslih domov. Osliček na desni v rokah delavca se je rodil par dni prej na mestu izkopavanja v Stobih

Prosvetno delo v Kamniku

Kamniški salonski orkester je ustanovil skladatelj Viktor Parma leta 1899, ter bil njegov prvi kapelnik. Sledili so mu: gg. ing. Špalek, A. Vaniček, J. Novotny, skladatelj Emil Adamič, ga. Močnik-Grobelnikova, sedanji župan F. Kratnar ter Ciril Vremšak. Orkester prireja v poletni seziji brezplačne koncerte v povzdigo tujskega prometa v Kamniku, vsako leto večje koncerte s prosvrtnim programom, sodeluje pri vseh važnejših društvenih prireditvah. Na Božič je sodeloval pri veliki sv. maši v frančiškanski cerkvi v Kamniku. Dramatični odsek Narodne Čitalnice v Kamniku goji intenzivno narodno in moderno dramatiko. Kot prvo gledališko predstavo je leta 1869. uprizoril veseloigro »Domači prepir«, kateri je sledilo do sedaj 450 raznovrstnih iger, — Slike kažejo orkester in igralce iger: »Rokoonjači« in »Legionarji«

Usem cenjenim naročnikom in čitateljcem: vesele velikonočne praznike! »Ilustracija« je najlepša slovenska revija! ~ Priporočajte jo pri znanci!»

Predsednik »belih kap« g. Babinek (»Union«), šef kulinarčne razstave, ki se je vršila v dneh 1.—3. marca 1931 v Ljubljani

Za našo gospodinjo

Nekaj podatkov o pločah, ki so bile razstavljene dne 1. marca v Unionu iz dr. Krekove mešč. gospodinske šole v Zgornji Šiški.

Galantin v obliki ribe.

Prav drobno zmelji ali sesekaj 25 dkg telečjega mesa in 25 dkg sirovega prašičjega mesa. Potem prepraži v 10 dkg presnega masla s čebulo in zelenim petršiljem 12 dkg z mlekom namočenega kruha in ga deni k mesu; prideni tudi 2 jajci, s soljo strtega česna, popra in pastetne dišave pa prav dobro zmešaj in zgneti. Zdaj še rahlo primešaj 25 dkg sirove ali prekajene slanine; oboje naj bo zrezano na drobne kocke. Ta zmes natlači v pločevinast primerno velik obrazec (model) obliko ravne ribe, še lepše pa bo, če to natlačiš v obliko okrivljene ribe. Obrazec postavi v kozico, prilij vroče vode, da stoji do srede te posode, pa to in kozico dobro pokrij in kuhaj v sopari poldrugo uro ter pusti, da se v vodi ohladi; hladno stresi na desko. Potem zmešaj osminko litra mesne hladetino, 20 dkg izstrgane in s 6 dkg masti prepražene vranice ali jeter. Namaži to zmes na ribo ter označi na

njo z žlico luske, glava gladka. Za oči deni tja, kjer morajo biti, za gumb velik kolobarček presnega masla, vanj potisni neolupljeno lorberjevo zrno in deni ribo na hladno, da se strdijo luske. Potem povezni na ribo obrazec in z desko vred obrni tako, da je riba zopet v obrazcu. Zdaj prilij pri kraju ribe v obrazec raztopljen mrzle hladetino toliko, da je obrazec poln ter ga postavi zopet na hladno, da se strdi. Strjeno ribo pomoči trenutno v toplo vodo, jo stresi na krožnik, okraši z mesno hladetino, zelenim fižolom, trdo kuhanimi jajci, gobicami in peso.

2. Strjeni piščanci v školjkah.

Deni v kozico presnega masla, malo na kolesčke zrezane korenja, peteršilja, zelene, košček limonove lupine, zrno pimenta in klinček. Na to položi 2 majhna osnažena piščanca, osoljena in čez pol prerezana, vlij na nju $\frac{1}{16}$ l belega vina, dobro pokrita pari pol ure (ostati morata bela). Potem poberi od kosti vse meso ter ga razreži na kocke in ga polij s sokom, ki je ostal v kozici. Naredi iz 5 jajec ribjo majonezo, med narejeno majonezo zmešaj $\frac{1}{4}$ l raztopljen mrzle hladetino in piščančvo meso. Zdaj postavi na led ali v mrzlo vodo majhne komaj $\frac{1}{8}$ l velike obrazce, vlij v vsakega žlico raztopljen hladetino. Medtem ko se hladetina strdi, skuhaj trdo in olup 1 jajce, rumenjaki pretlači skozi sito, primešaj mu žlico raztopljen hladetino, vlij ga na krožnik in postavi na hladno, da se strdi. Iz beljakov izreži tanke listke, slične cvetnim listom rože marjetice. Zdaj vzemi strjeni rumenjaki in izkroži z zelo

Miza pogrnj se! (Restavracija »Union«)

Foto »Ilustracija«

Govorijo in pišejo,

da je postavila tovarna testenin »Pekatele« na trg novo kakovost jajčjih testenin, ki jo imenuje »Jajnine«. Govorijo in pišejo, da so »Jajnine« res nekaj prav izbornega, nekaj nedoseženega

Dr. Krekova meščanska šola v Zg. Šiški

majhnim obodcem kolobarčke, slične majhnim gumbom, položi po en kolobarček v vsak obrazec na dno v sredino, okrog pa naloži beljakove liste, tako, da nasloniš konico vsakega lista na kolobarček. Ko je tako zgotovljena bela cvetka, vlij na njo pol kavne žlice hladetnine in ko se ta strdi, napolni obrazec s piščančjevo majonezo. Ko je tudi ta trda, pomoči posamezne obrazce v gorko vodo ter stresi iz njih strjeno majonezo v posamezne školjke in sicer iz vsakega obrazca v eno školjko. Okrog majoneze naloži sesekane hladetnine, ob robu, na sredi školjke pa naredi iz kuhanega in okisanega rdečega korenja, kole-rabe, pese in kislih kumaric majhno rožo. Zloži narejene školjke na lično zložen ter na krožnik položen prtč. Školjke daj na mizo pri glavnem obedu pred juho ali po juhi.

3. Zelenjavno kolo.

Skuhaj v slani vodi sledečo zelenjavo vsako zase: male glavice ohrovt, rdeč korenček, karfijolo in zelen grah. Kuhano korenje zreži na kocke in zvezdice. V oblikovalo vlij toliko aspika, da pokrije dno. Postavi na hladno, ko se strdi, naloži eno plast omenjene zelenjave lepo razvrščeno, zalij z aspikom in pusti, da se strdi. Tako nadaljuj, dokler ni obrazec poln. Ko je hladetina strjena, pomoči obrazec za trenotek v toplo vodo, potem pa zvrni na krožnik.

Slike z II. kulina- rične razstave,

ki so jo priredili naši kuharji in
kuharice v Ljubljani

Foto »Ilustracije«

Acek se ne poljublja rad

Prvikrat v gledališču

Levo:
Dva bratrančka

Desno: *Lahko noč!*

Naši otroci

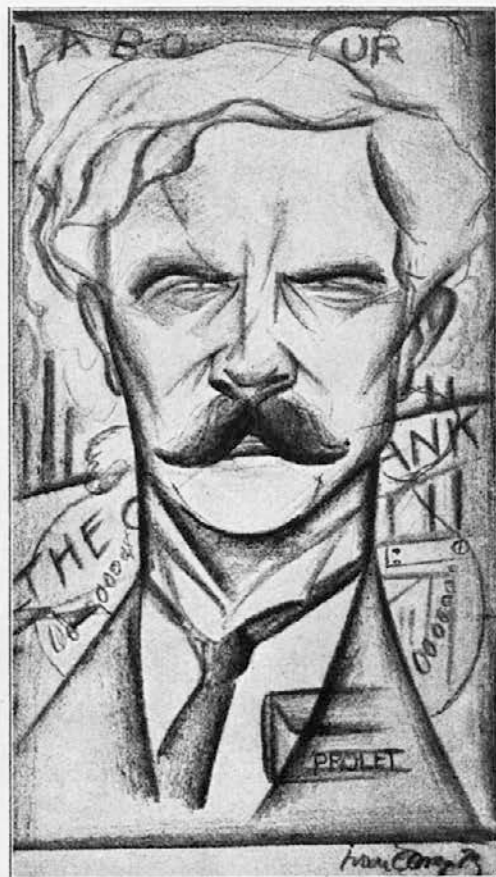
Kočevska narodna nošu

Pet sestričen

Desno:

Ivan Čargo: Ramsay Mac Donald, predsednik vlade britanskega imperija. Po posredovanju Mac Donald se bo bržkone pomirila Indija po veliki borbi z Britanijo. Vodja indijskega narodnostnega gibanja, Gandhi, je pristal na pogajanja z brit. vlado. O velikem vseindijskem narodnostnem gibanju bo »Ilustracija« v eni prihodnjih števil prinesla daljši članek s številnimi slikami

Obrazi dneva

Ivan Čargo, 1930, Beograd.

Ivan Čargo: Operni pevec Jos. Rijavec, eden najodličnejših slovenskih tenoristov, ki je začel svojo karijero v Ljubljani. Pel je nadalje v zagrebški, beogradski in berlinski operi. Nemški listi so ga poznali pod imenom José de Riavez, kakor da je Španec. Po gostovanju v Madridu je bil angažiran za opero v Buenos Airesu v Južni Ameriki

Čistejše perilo v krajšem času

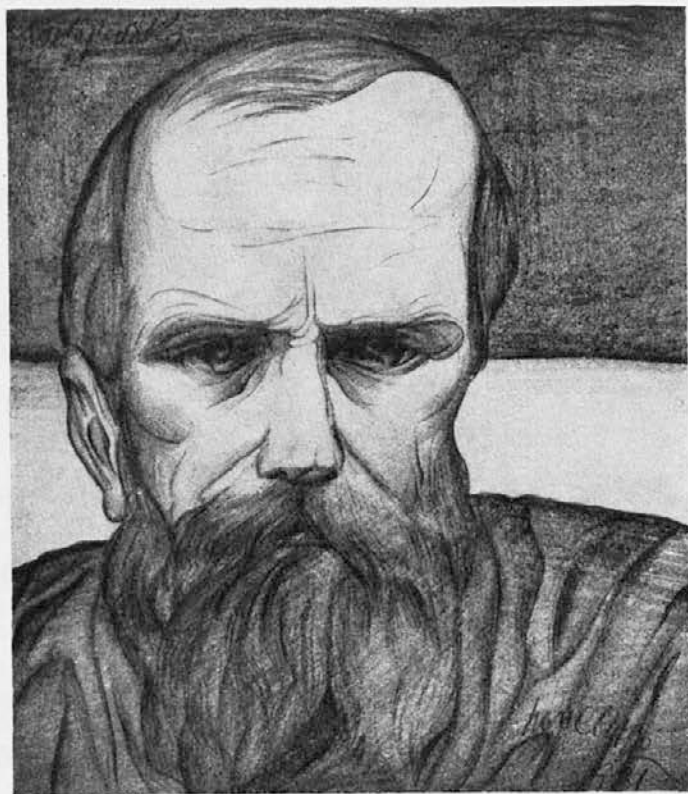

Schichtovo terpentinovo milo Vam prihrani denar in delo. Vaše perilo bo snežnobelo in kljub temu boste rabili manj mila kot doslej; tako dobro in izdatno je

Schichtovo terpentinovo milo

v praktičnem zaščitnem zavitku

Zavitek nosi razen tega lepe podobice za izrezati, za kratek čas otrok.

Ioan Čargo: Fjodor Mihajlovič Dostojevski

Fedor Mihajlovič Dostojevski se je rodil 30. oktobra 1821. leta v Moskvi in umrl 28. januarja (9. februarja) 1881. leta v Petrogradu. Eden najodličnejših ruskih romanspiscev. Slovenci imamo v prevodu mnogo njegovih del: Ponižani in razžaljeni (razprodano), Zločin in kazen (Kleimayer & Bamberg), Besi (Tiskovna zadruga), Idiot (Zvezna knjigarna), Bratje Karamazovi (Založba Svet) in več manjših del.

Fr. Zupan: Risa

DEŽNIKE SOLNČNIKE

kupite najugodnejše po detajlnih trgovinah
Prve jugoslovanske tovarne dežnikov

JOSIP VIDMAR

Ljubljana, Pred školijo 19
Zagreb, Jurišićeva ulica 8
Split, Marulićeva ulica

VRTNI DEŽNIKI IN SENČNIKI

Ogromna izbira modnih novosti ☺ Tovarniške cene ☺

LJUBLJANA

HOTEL SLON

TEL. INTERURBAN 26-45
TELEGRAM SLONHOTEL

Sloviti, prvovrstni hotel, moderno opremljen. Komfortno, dobre postelje. Pozorna postrežba, snaga v načelu. Centralna kurjava. Dunajski restavrant. Elegančna kavarna. V poslopiju parne, kadne kopeli in kopeli na vroč zrak, kakor tudi maser, pediker in frizer. V središču prometa nasproti glavne pošte. Postajališče cestne železnice, ki vozi s kolodvora na glavni trg. V bližini opere in prometa. Avto-taksi, izvoščki, postrežki pri roki. Sestajališče trgovskih krogov, tujcev in letoviščarjev. Avtobus za glavne plake. Cene solidne.

Lastnika:

HEDŽET & KORITNIK

Senzacija nad senzacijo...

Naš slon, takega slona je ni bilol

Lamanoj združuje vse vrline teh dveh živali

Kravaslon. Slon, ki se da pomolsti. Povzročil bo prekrat v kmetijstou. Dnevno daje 50 do 60 litrov mleka žvečjo maščobo kakor kravje

Pred leti se je spomnil slovenski pisatelj in nam napovedal veliko literarno senzacijo: zbirko balamanc, romavel, gazonetov. V dobi mož z bombami, dolgih pesmi in kratkih romanov bi taka zbirka ne učinkovala neugodno, kvečjemu po svoje senzacionalno. Za večjo senzacijo tele številke pa je poskrbel naš odlični sotrudnik g. Kozel Čiribir, da po onem zgledu nudi našim čitateljem nove živalske stvore: slonokrav, lamanojev in golobovc. Skrivnostni živalski transport se je utaboril v Tivoliju in direktor te izredne živalske menežarije g. Sme Jse Vbrk mu je sporočil, da je privedel iz okolice reke Amaconke v Južni Ameriki svoje vrste živali, ki so jih dala posebne vrste križanja in ki jih še nikjer drugje na svetu ni. Četudi so živali divje po zunanosti, so vendar krotke in ne žro človeškega mesa. Mogoče jih bomo celo zredili še v Evropi, če bodo to omogočili nasprotniki ljubljanskega zoološkega vrta. Naj si živali dobro ogledajo, če se prej ne prepričajo, da...

Golobovca, najboljši in najoztrajnejši letalec, hitrost: 100 km v uri

Konec na sledeči strani spodaj!!

Ženitev Yussufa Khana

Roman. Frank Heller.

Ilustriral M. Pambič

(Dalje.)

III.

Véliki hotel.

Nekoč si je bil Allan ogledal eno največjih turbin. Zato se mu je zdelo, da je zopet v njenem tresočem se in bobnečem zraku, ko je prišel 11. septembra pozno zvečer v London.

Mel si je oči, ko je sedel v taksiju. To ti je bilo mesto! Tu morajo biti doma prigode, tu morajo prežati za vsakim oglom. Niti primere s Hamburgom in Kölnom! Kaj je bila nepopisljiva atmosfera drveče brzine, prekanjenega razkošja in neznanskega denarnega pritoka, kakor se mu je vtisnil v spomin luksuzni vlak od Kölna, proti Londonu! Že zrak je bil nov, mešanica tisoč primesi, ki je kljuvala domišljijo: vonj vročega kamnitega tlaka, parfumiranega virginia-tobaka, bencina neštevilnih avtomobilov, ki so jim kolesa sikala po asfaltu kakor po zrcalu; vonj parfumiranega bogastva iz vsega sveta in vse neizrekljive, smrdeče bede. Hiše so se podile mimo avta kakor v sanjah; giantske fasade so se izgubljale gori nekam v megleni večerni zrak; vse je žarelo in se bliskalo v neštevilnih lučih; reklame so se vile kakor mavrične kače po zidovih gori in doli; nebo nad trgi je žarelo kakor žlindra rdeče, kakor da se riše na njem ogromni požar ali izbruh strašnega vulkana. In reka ljudi je bučala, bučala. Avto, ki je vozil gospoda Allana Kragha s Švedskega na poti za prigradami in morda za svojo bodočnostjo, je drvel tiho skozi zmedo, pazil, da se ne zadene kam, da koga ne ubije, včasih za trenutek zarezal razo v valove ljudi kje na kakšnem cestnem oglu; drvel je naprej skoraj prav tako brezčutno kakor tisoč drugih avtov, ki jih je srečaval, pa stokrat hitreje kakor prelivajoči se valovi ljudi, a prav tako brezumno. Zdajci je zavil na trg, ki ni gorel tako v luči kakor prejšnje ceste in se je ustavil pred pročeljem, kjer so se zile luči v ogromen cvetni venec: »GRAND HOTEL HERMITAGE«; šofer je ponovil naslov in odprl vrata. Allan se je podal po širokih stopnicah v široko dvorano, ki je nemela v tišini po bobnajočem maršu cest — ogromna vrata vestibula so odrezala ropot sveta tam zunaj kakor da so samostanska vrata.

To je torej znameniti hotel Hermitage, kakor je že poznal te tri besede iz vseh velikih inozemskih časnikov. Vedno si je bil mislil, da bi že bil tu. Zdaj pa, ko sta ga služaj in gospod Mirzl prignala v London, je bilo samo ob sebi razumljivo, da je rekel šoferju ta naslov.

V Belgiji se je založil Allan z najpotrebnejšimi potrebščinami, saj pač morda obljuba gospoda Mirzla ni tako resna; bilo bi pa neumno, zalagati se z dvojno prtljago. Ni bil torej brez prtljage, ko je vstopil in za njim hotelski nosač. Toda kljub temu je bilo naravno, da ga je resni vratar tega razkošnega hotela (vratar ga je malce spomnil na benediktinsko steklenico) sprejel nekam z viška. Za vratarjem je opazil Allan v pisarni zavaljenega gospoda z rjavopegasto yankeejsko brado brez brk, direktorja hotela, kar je imel pri liko izvedeti kesneje. Če bi direktor in vratar mogla slutiti, kakšni dogodki se bodo vršili za časa Allanove navzočnosti v hotelu in kakšno vlogo je imel Allan igrati v teh dogodkih, bi ga brzkone sprejela z drugačnimi pozdravi, kakor ga pa je sprejel vratar zdajle.

»To je vsa vaša prtljaga, sir?«

»Da. Pa pride še. Rad bi imel sobo.«

Vratar ga je gledal trenutek in mehkejša čustva so šinila vanj.

»Majhno sobo za gentlemana, Jones. Ali je soba 417 prosta?«

Da, soba 417 je bila prosta. Uniformiran, suh mladenič je vzel Allanovo prtljagico in ga je spremil k dvigalu. Kakor častivreden služabnik gospode se je počasi dvigalo in obstalo v četrtem nadstropju. Sla sta po hodniku do sobe, ki naj bi sprejela Allana. Bila je res majhna, vsaj glede širine, kajti višina je bila precejšnja. Postelja in

DROGERIJA GREGORIČ

v Prešernovi ulici št. 5,

ki je založena s fotografskimi aparati in z vsem fotografskim materialom in potrebščinami, ter najvestnejše razvija, kopira in povečava amaterske fotografije. Poleg foto-manufakture ima imenovana drogerija tudi oddelek za parfumerijo, kemikalije, zelišča in droge

toaletna mizica sta jo napolnili, po svoji arhitektonski obliki pa je spominjal na grobnico v egiptovski piramidi. Zadaj je bila kopalnica. Hermann Bergius je bil Allana podučil, da ni prav nič bolj brezpomembnega kakor hotelska soba na potovanjih: saj niste v njej nikoli bedeč ali trezen. Allan je torej bil zadovoljen s to egiptovsko grobnico, stisnil spremljevalcu šiling v roke in se pripravil, da se umije.

Pol ure kasneje ni bil prav nič v zadregi zaradi svoje potne obleke, ko je stopil v veliko jedilnico hotela. Prilika mu je nanesla, da je mogel tole ugotoviti: niso majhne samo sobe za potnike z majhno prtljago, tudi svet sam je prav majhen, jasno. Ko je namreč sedel, zahteval jedilni list in se malo ozrl po dvorani, koga je zagledal? Pri desni sosedni mizi je sedela dama, ki ga je na hamburškem kolo-dvoru izvabila v svet, s kavalirjem — seveda onim starim gospodom z orlovskim nosom.

Allan jo je presenečen premeril. To je bilo brez dvoma posebnost, da jih je srečal prav tu! Saj je vendar še tisoč drugih hotelov v Londonu. Nu, seveda je to slučaj, toda... prijateljstvo, ki sta ga onadva sklenila v ekspresu in ki mu je deloma sam direktno kumoval, pa je vsekakor trajnejše nravi, kakor so običajno popotna znanstva. Dobro je razumel starega... kljub temu, da se je še jezil na

damo zaradi njenega nastopa v kupeju, si je pa le moral priznati, da je vredna maše... če ne še več maš. Morala je imeti domišljijo Parižanke, da si je zamislila to toaleta, ki jo je zdaj imela, in korajžo Američanke, da jo je nosila. Pogledi so mu švigali od izreza na prsih, ki so gledala izzivalno kakor na Ropsovih rizbah, med belo kožo

K strani 132!

... je vse to za prvi april!

in zeleno svilo pa tja doli do kolen... kjer je zapeljivo drsela linija meč v nogavicah diskretne prozornosti. Linija meč se je risala pod zeleno nogavico kakor marmor pod vodo jadranskega morja. Allan je strmел, pa se je zavedel, da je vsiljiv. Tisti hip je obrnila svojo glavo proti Allanu in ga preletela s pogledom. Videl je, da ga je spoznala. Prav tedaj pa je pristopil natakak z jedilnim listom in Allan je odtrgal oči od nje.

Kdo je in kako, da sedi v tej družbi tukaj? To je šumelo Allanu po glavi, ko je izbiral jedi in vino. Natakak je izginil in razgled mu je bil zopet odprt.

Vneto sta govorila. O njem? Morda, njen pogled se ga je dotaknil za kratko sekundo; stari gospod pa se brzkone ni zanimal zanj, četudi sta morda govorila o njem. Allan jo je opazoval, dokler ni prišel natakak z jedjo in vinom. Njegove misli so se bavile s skrivnostnim parom in so zdrknile k Benjaminu Mirzlu. Zdajci se je zavedel (čudno da prvič), da je videl vso to trojico — starega gospoda, mlado damo in gospoda Mirzla — pred okencem za izdajo vozniških listov v Hamburgu. Vsekakor je takrat kazalo, da niso v nikakšni odvisnosti, toda... Gospod Mirzl je bil mednarodni goljuf, četudi morda malo ekscentričen in dobrohoten; ali sta tudi ta dva iste sorte? To ni bilo izključeno in Allan je razmišljal o tej možnosti in prešel od kokoši in bordoja k posladku in kozarcu madeire — saj je moral proslaviti dan, ko se je seznanil z materjo vseh mest. Toda že po drugem kozarcu madeire je zavrgel to možnost. Naročil je kavo in liker, da se je začel natakak tajati pred njim, četudi ni bil v večerni obleki. Obsedel je pri teh prijaznih pijačah, tudi ko je parček odšel. V svoje ne majhno začudenje je bil opazil, da je dama plačala za oba; starega gospoda je torej bila povabila na večerjo. Kontinentalno, si je mislil Allan. Brez znaka spoznanja sta bila šla mimo njega — ali je bil videl prav, ko je opazil rogačjo nasmešek v njenih očeh? Tega zdaj ni mogel več ugotoviti.

Ob pol enajstih se je odločil, da se malo sprehodi po Londonu. Toda mesto je odločilo tako, da je praznovalo njegov prihod z neprodirno, rumenosivo meglo, ki je dišala po dimu požara. Počastil je velempoše s dvema whisky-jema s sodo in legel v svojo egipčansko grobnico. Zaspal je takoj in spal kakor kos lesa.

London je čudovito mesto, polno presenečenj, nedoumno kakor človeško srce, mesto, ki skriva več stvari, kakor more filozofija sanjati o njih ali kakor jih je Baedeker v svojih rdečih knjižicah zaznamoval z zvezdicami. In Allan je imel priliko to spoznati. Meglo je zamenjalo nežno sonce, ko se je napotil po Londonu. To resnično povest pa ne brigajo njegovi pohodi in zato ga le sprejmimo, ko se je vrnil ob eni po potnoči v hotel. Tu ga niso zanimale skrivnosti Londona, temveč skrivnost Benjamin Mirzla.

Kaj je nameraval Mirzl s pismom, ki mu ga je bil poslal v Kölnu? Bluf? Čemu? Ali ga je moglo to zabavati? Morda, toda Allan si je Mirzla drugače predstavljal. Mogoče je ta slika bila Mirzlu tako malo podobna, kakor ta samemu sebi v svojih različnih preoblekah. Bilo, kakor bilo; točno ob devetih, uro pred napovedanim časom je bil Allan v kavarni »The Leicester Lounge«, ki jo je bil naznačil Mirzl. Mnogo je imel priliko videti, toda ko so ga po policijski določbi ob pol ene vrgli iz kavarne, je bilo to njegov edini dobiček. Kavarni pa je njegov obisk prinesel več dobička. »The Leicester Lounge« je bila kavarna tiste vrste, da je imela dostop v njo Marija Magdalena še pred spokorjenjem. Pol ducata Magdalen je stalo pred barom in pol ducata v njem. Prostor je bil majhen in je bil ves zaseden od lahkomišljenega londonskega moškega sveta. Njih načelo in načelo lastnika je bilo: čim največja sreča čim največjega števila iskalcev sreče. Brzina obtoka je bila zavidanja vredna; vstop, požirek, seznanjenje, še en požirek, odhod. Gospode, ki niso iskali znanstva, so gledali po strani. In Allana so gledali po strani. Nič ni pomagalo, da je naročil vselej znova, če se je le prikazal natakak. Tudi ne, da se je precejšnje število Magdalen opilo pri njegovi mizi. Sedel je kar naprej in zato so ga gledali po strani. In gospoda Mirzla ni bilo. Ali pa se ni dal spoznati. Mogoče je opazoval Allanovo pričakovanje preoblečen? Ali pa (že zopet je stal tu natakak — Whisky and soda, please!) ga je aretirala posvetna pravica? Londonski policisti so vendar bili hitri. Ali je bil Mirzl dovolj zviti, da jih je premotil? Sherlock Holmes, you know. Na vsak način (Whisky and soda, please — zopet je stal natakak blizu) je bil dovolj

zviti za Allana. Po tej whiskyjevski orgiji in čakanju je odšel Allan.

Prva stvar pa, kar je zagledal v svoji egipčanski grobnici 417, sta bila njegova častitljiva švedska kovčega. Ni mnogo manjkalo in že bi bil mislil, da je vse to vizija pijanca.

Toda resnično: tu sta stala oba kovčega... Zvonec mu je priklical uniformiranega gospoda.

»Ta kovčega?«

»Ob pol desetih jih je bil prinesel nosač, sir. In še pismo tam na toaletni mizici, sir. Želite še kaj, sir?«

Allane je zamahnil z roko. Toda vsa stvar je bila nekam mistična. Kako je mogel Mirzl vedeti, kje da stanuje. — Zagrabil je pismo. Dva ključa sta bila v njem in tele vrstice:

»Dragi gospod Kragh! Oprostite mi, da ste me zastonj čakali v »The Leicester Lounge«, Business, you know. Ne morem se iztrgati. Upam, da Vam ni bilo treba popiti preveč whiskyjev s sodo; poznam lokal; prav za prav bi mi moralo biti žal. Prilagam ključ, ki sem jih uporabljal v tem času; mislim, da Vam bodo služili za rezervo; zahvaljujem se Vam še enkrat za prtljago; oprostite mi zaradi vseh neprilik, ki sem Vam jih bil povzročil in se v hitrici poslavljam

udani Ludwig Koch, alias dr. Hauser, alias...
(lahko sami še pripišete razna druga imena.)«

Ni potrebno, zabeležiti vse vzklike, ki je z njimi komentiral Allan to pismo. Življenje je kratko, je rekel že Mark Twain; bilo je ob treh, ko je legel v posteljo. Trikrat je pregledal prej kovčega — nič ni manjkalo — in osemindesetkrat prebral pismo. Čez eno uro je šele zaspal, in ko je zaspal, je spal nemirno.

Tako rad bi se sešel z gospodom Mirzlom.

Določeno je bilo, da bo to dosegel s svojo voljo, toda nekaj časa je do takrat še prešlo.

* * *

Pozno se je drugi dan zbudil Allan. Najprej je pogledal kovčega, nato Mirzlovo pismo, ki ga je že znal na izust, kakor katekizem. Šele potem je pogledal na uro. Pet minut pred dvanajsto. Skočil je iz postelje. Preden je bil zaspal, se mu je utrnila tale misel: postrešček, ki mu je prinesel kovčega, mora kaj vedeti o Mirzlu! Allan je grbančil čelo in snoval načrt.

Toda že prva nit se je odtrgala, ko je vprašal v pisarni po postreščku. Postrešček? Navaden nosač. Številka? Bogve, katero številko je imel. Postavil je kovčega na tla, da sta za gospoda na številki 417, ime da je na pismu, da je plačan — nato je šel. Nu, celo nobene številke ni imel. Brzkone je bil brezposeln delavec. Ali je mož kaj ukradel ali ponesnažil?

Allan je brž zanikal in izginil. To ni bilo lahko, razgovoriti se o zadevi z neromantičnim hotelskim uradnikom. Zamislil se je, kaj bi storil Sherlock Holmes v tem položaju, in že mu je zableščala ideja. Oglas! Holmes bi oddal oglas in obljubil nosaču brez številke nagrado.

Allan je poiskal urad za časnike v hotelu. Tu so prodajali vse liste sveta, sprejemali oglase in naročnino zanje in (če ste malo plačali) oddajali za vas nočte o vašem bivanju v hotelu Hermitage, o vaših navadah, kakšen šport gojite itd. Allan je dobil golico in je sestavil tale oglase:

Nosač! Dva funta nagrade dobi tisti nosač, ki je 12. t. m. zvečer ob poldesetih oddal dva kovčega v Grand hotelu Hermitage, če se takoj javi v tem hotelu.

Uradnik je bil resen človek, detektivski tip. Vprašal je le, kateremu listu naj oglas izroči. Allan je prepustil to njegovi volji in mladi mož je izbral tele liste: Star, Daily Mail in Daily Citizen. Nato se je Allan zadovoljno podal v mesto na lunch.

Popoldne, ko je promeniral v Pall Mallu mu je padla v glavo ideja — čez četrt ure je že skočil iz avtomobila pred svojim hotelom. Čisto je pozabil poizvedeti, kdo da je mistična sopotovalka, dama iz Hamburga! Saj stanuje v istem hotelu! Tako je, če vam kakšna zadeva zraste čez glavo. Tisti vratar, ki je bil podoben benediktinski steklenici, je vrataril ta dan. Odkar je prišla Allanova prtljaga, je bil za pet stopinj prijaznejši.

»Ali želite večjo sobo, sir?«

»Mogoče kesneje,« je rekel Allan. »Rad bi vas pa nekaj vprašal.« Za trenutek si je okušal obuditi spomin na Sherlocka Holmesa.

»Zdi se mi, da sem opazil tu v hotelu znanko. Ne vem pa gotovo in zato bi ne bil rad vsiljiv, saj razumete. Plavuša je, vitka, srednje velika in malce čez, malo ošabna in je kosila včeraj — —«

Zdajci je zašumela za njim svila, da se je zdrnil. Okrenil se je in za njim je stala neznanka.

»Slučajno sem čula, kaj ste poizvedovali,« je rekla.

»Ali sem morda jaz tista, ki ste jo opisovali vratarju?«
Zdaj ni bilo dvoma (kakor pred dvema dnevoma), kako ga gleda. To je bil tisti izraz, ki ga je poznal iz ekspresa: njene oči so gledale tako, da se mu je sprehajal led po hrbtu. Končno se mu je le posrečilo, da se je zdrnil.

»Vi, madame? Kolikor vem, vas ne poznam.«

»Tudi jaz vas ne — po imenu.«

Uničujoč poudarek je zvenel na zadnjih dveh besedah, mislila je na sceno v Kölnu, videla je bila, kako so ga pred petimi dnevi aretirali. Allanov obraz je bil ena sama rdeča brusnica, toda posrečilo se mu je, da je spravil iz sebe:

»Bržkone želite govoriti z vratarjem. Odšel bom, da mi ne bo treba prisluškovati.«

Vedel je, da jo mora ta puščica zadeti v dno njene anglosaške duše, toda kljub temu je čutil, da ta njegov odhod ni odhod v slavi. Prekoračil je tako hitro dvorano, kakor mu je to dopuščalo dostojanstvo. Bal se je samo, da ga bo poklicala nazaj, naj nadaljuje svoj razgovor: zdaj za to ni bil sposoben. Zdajci je zapazil, da so ga zanesle noge v družabni salon hotela. Zaslišal je besede »damn and confound,« ki so iz neposredne bližine in z veliko srditostjo izrečene priletele vanj. Šele trenutek nato se mu je zjasnilo, da so njemu samemu ušle te besede; bil je ves začuden, da se je tako hitro prilagodil angleškemu okolju — tisti hip pa je zaslišal vreščav glas:

»Halo, mladi mož! Takih besed pa ne smete stresati v damski družbi.«

Allan se je obrnil. Četudi ni bil najbolje razpoložen, vendar se je moral nasmehniti. Na enem teh rdečih usnjenih stolov je sedela stara dama z New York Heraldom v rokah — časnik bi jo bil čisto zakrival, če bi ga ne bila povsila in gledala Allana preko roba. Imela je sive lase, ostre, črne oči in nos, ki je tako polnil ostanek obraza, kakor katedrala sv. Pavla trg, na katerem stoji. Kakor katedrala se ni mogel arhitektonsko uveljaviti, ker ni bilo perspektive... Široka usta z ozkimi in ostrimi ustnicami in brado, ki je skušala učinkovati napoleonsko. Črne oči so merile Allana kakor oči papagaja. Allan se je priklonil spoštljivo:

»Oprostite mi, madame, prosim vas! Resnično nisem mislil na to, kar sem rekel, in nisem niti vedel, kje da sem.«

»Zakaj ste kleli?« je rekla stara dama. Poudarila je besedo kleli tako, da je zvenela kakor »umorili« ali »poverili.«

Allana je zgrabilo baročno veselje, da ji vse pove.

»Poskusil vam bom vse razložiti,« je začel. »Dovolite mi, ali ste Američanka?«

»Da. Ali ste zato kleli?«

LILY DAMITA

»Za svojo dražest se imam zahvaliti preparatu

VELOUTY DE DIXOR, Paris,

talismanu mladostne svežosti in lepote moderne žene«

je prvi in edinstven preparat v svojem delovanju, ki neguje in lepote kot krema in puder zaeno v obliki kreme. — Proizvaja se v niansah: blanche, naturel, slonokoščena in oker. Dobiva se v vseh parfumerijah. Vodilni frizerski damski saloni Vam bodo prikazali ta preparat brezplačno

Gratis: Vam pošljemo poskusno tubo Velouty, ako nam sporočite svoj naslov (znamke ni treba prilagati)

COSMOCHEMIA

ZAGREB, SMIČIKLASOVA UL. 23

»Ne zato, ker ste vi Američanka. Bog varuj. Toda po pravici, ena vaših sodeželank je bila vzrok, da sem klel.«
»Gentleman nikdar ne kolne damo ali pa v damski družbi.«

»Prav imate. Kesam se iz srca. Vidite, ta dama me je presenetila, ko sem izpraševal vratarja...«

»Če je prisluškovala, ni dama. Potem smete kleti.«

»Hm, vidite, baš sem hotel vprašati vratarja nekaj o njej...«

»Ali ste zaljubljeni vanjo? Potem imate pravico. Potem vas razumem...«

»Žanima me. Razumeli boste, da...«

»Ali ste izvedeli od vratarja, kdo da je? Ali ste Anglež?«

»Prišla je prav tedaj, da nisem nič izvedel. Ne, šved sem, madame.«

»Zakaj kolnete angleško?«

»Kdo bi mogel to razložiti! Klima, mislim. Še enkrat, oprostite mi morate, prosim vas, madame.«

»O, demmit, ni treba. Sama kolnem, če je treba. Sedite, zanimate me. Kaj delate v Londonu?«

»Če bi to vedel. Prav za prav sem tu, da bi našel gospoda, ki mi je ukradel prtljago.«

»Ne boste je več dobili. V Londonu vam ne vrnejo prav nič, niti tistega denarja, ki ostane pri računu. Poznam Angleže. Ali vam je ukradel prtljago v Londonu?«

»Ne, v ekspresnem vlaku v Nemčiji; in glejte, najbolj smešno je —«

»Kaj je smešno? Tu je Helena, Zdravo, otrok moj. Kaj je smešno?«

»Da mi je že vrnil prtljago nepoškodovano.«

»Now demmit... mislim namreč, ali sedite zato tu, da se norčujete iz mene, mladi mož? Helena, pojdi sem, da boš nekaj slišala. Tu je mlad mož, ki pripoveduje pravljice iz Tisoč in ene noči. Razen tega kolne v damski družbi.«

Allan je zagledal mlado deklico dvajsetih let, ki se je zdaj bližala stari dami. Bila je vitka, plavuša in neizrekljivo ameriška. Allan je začutil nagonsko simpatijo, ki ni bila taka (tudi to je nagonsko začutil), kakor jo je običajno občutil do mladih dam. Imela je rjave oči in zelo čiste poteze. Če je bila hči stare dame na fotelju, potem je bila brzkone podobna očetu...

»To je moja hči, mladi mož, če verujete ali pa ne.«

Črne papagajske oči so brzkone brale njegove misli. Allan se je priklonil in izvlekel posetnico.

»Ne vem, kako delate v Ameriki,« je rekel majčkeno v zadregi. »Ali dovolite?«

Stara dama je zgrabila posetnico s svojo roko kakor s kremplji in jo previdno držala pred seboj, opazovala jo je z nagnjeno glavo.

»K-r-a-g-h, Kragh, komično ime! Well, moje ime je Bowlby iz Worceстера, Massachusetts, sir!«

Izgovorila je Allanovo ime, kakor da pomeni »kreda¹«. Allan je poskušal, da bi jo naučil izgovoriti ime po skandinavsko.

»Now demmit, ali mislite, da sem zato prišla v Anglijo, da se bom naučila švedsko? Če kolnete angleško, morate že dovoliti, da vas tudi kličemo po angleško. There, nadaljujte s svojo povestjo.«

Od zdaj naprej je bil Allan v družbi mrs. Bowlby mr. Cray. Pripovedoval je svoje prigode v ekspresu, v Kölnu, v Londonu. Dež vprašan stare dame ga je spremljal. Zdajci so segle njene misli nazaj na začetek povesti.

»In dama, ki ste jo videli na hamburškem kolodvoru, je ta dama, ki stanuje tu v hotelu?«

»Da.«

»Kako more takšen hotel kaj takega dovoliti. Dama je seveda elegantna sleparka. Že ta način, kar je napravila z odličnim, mladim gospodom, to potrjuje.«

»Mrs. Bowlby, bil sem zelo neskromen...«

»Gotovo ne. Absolutno ne! To je sleparka, le mislite na moje besede! Kakšna je?«

»Srednje velika, malo čez, ošabna. Rjave oči ima kakor mis Bowlby in kratko zgornjo ustnico. Je kakor plavkasta španska infantinja, če razumete, kaj mislim, mrs. Bowlby.«

»Seveda. In je Američanka?«

»Da. Mislim vsaj. Na kolodvoru je govorila nemško, kakor sem vam povedal, toda pozneje...«

»Haha!«

Smeh mrs. Bowlbyjeve je bil tako triumfiračoče kro-kajoč kakor smeh papagaja, ki se mu je pravkar posrečilo, da je pošteno ugriznil sovražnika v kazalec.

»Haha! Saj sem jo že videla v hotelu. Zdaj vem. Prav tako dobro bi mogla govoriti francosko, mladi mož. V lepo družbo ste bili zašli. Ali mislite, da ne vem, kdo da je? — Mrs. Langtrej, ali se spominjaš mrs. Langtrejjeve, Helene?«

»Mislim, da si pravila o njej, mama.«

»Jaz? Nikoli v življenju. Ne govorimo o takih osebah. Drugi ljudje so ti morda pravili o njej... Pred štirimi leti so vsi ljudje govorili o njej, če tudi bi se bili morali sramovati, govoriti o takih stvareh.«

»Mama!«

»Ššš! Vem, kaj govorim. Dash it, saj bi ti ne smela praviti o njej. Helena. Poročena je bila s polkovnikom Langtrejem v Bostonu. Bila je velika modna dama. Malo pred njegovo smrtjo je grdo flirtala z nekim francoskim vetrnjakom, ki se je nazival baron ali marquis ali kralj. De Citrac mu je bilo ime. Komaj je Langtrej zatisnil oči, je že izginila v Evropo. Seveda vemo, kaj je tu hotela. Od tedaj ni nihče več v Ameriki kaj slišal o njej, četudi

so vsi govorili o njej. Mislim pa, da sem jo videla včeraj tu v hotelu, ko smo prišli, in zdaj, ko jo je opisal mr. Cray...«

Mrs. Bowlby se je prekinila, skozi vrata je vstopila dama v svetli, roza popoldanski obleki, ki je šumela okoli nje kakor pena okoli vitkega stebra. Mrzlo je pomerila Allana, obeh dam ni niti videla in šla s kraljevsko ljub-kostjo k mizi z ilustriranimi listi. Izbrala si je The Queen in sedla v fotelj.

»Well!« Medklic mrs. Bowlbyjeve je skrival važno pomembnost — »ali ni to...«

Allan, čegar oči so strmele v isto smer kakor njena črna očesca, je okrenil pogled. Mrs. Bowlbyjeve, ki je opazila ta pogled, je vstala.

»Čas za čaj,« je rekla. »Ali hočete z mis Heleno in menoj piti čaj, mr. Cray? Potrebujete zaščite v svetu, ki je poln greha, mladi mož, in naše meso je grehu najboljši zaveznik.«

Allan jima je odprl vrata, v sebi pa je obžaloval, zakaj je greh na eni strani zapeljiv, na drugi strani pa ni vedno pripravljen, da bi človeka naskočil, kakor trdijo teologi.

* * *

V salonu mrs. Bowlbyjeva v prvem nadstropju se jim je pridružil še mr. Bowlby. Bil je dolg, širokopleč mož, očitno mlajši od žene. Gladko obriti obraz so označevala široka, vesela usta. Tak je bil kakor učenec. Mrs. Bowlbyjeva je predstavila Allana s tisto oznako, kakor ga je še pozneje vedno. Pričarala je slikoviti prikaz njegovih prigod in še bolj barvasto oznako mrs. Langtrejjeve in svojih nazorov, kakšnega duha otrok da je ta dama. Mr. Bowlby je prekinjal njeno povest z mnogimi blow me in prav tolikimi čašami čaja. Nato si je obrisal usta in rekel:

»Well, Suzana (glas mu je bil glasen in bučen kakor glas velikega, mladega psa), tudi jaz imam novice. Preseliti se moramo v drugo nadstropje.«

»Prej bom visela na najvišji veji,« je rekla mrs. Bowlby brez vsakega obotavljanja. »Ali so padli papirji na borzi, John? Ne misli na borzo, če si na počitnicah.«

»Ne, ni borza vzrok,« je rekel John, »temveč kralj.«

»Kralj? Ali si kralju posodil denar, John?«

»Neumnost, saj veš, da ne posojam denarja. Kralj bo tukaj stanoval, pravi kralj pride pojutrišnjem v London. Hoče se tu oženiti. Direktor si je pravkar izposodil od mene privoljenje...«

»Rečem ti, John, ne poskusi mi omožiti mojega ubogega otroka z njim! Helena! Nikdar ne smeš misliti na take ljudi, oblubi mi, otrok moj.«

»Fantaziraš, Suzana. Heleno omožiti z njim! Prav tako bi jo mogel omožiti z mormonskim škofom. Kralj, ki bo prišel, ima že stopetdeset žena.«

»Usmiljeni Bog! Kakšna zverina je to, ki nas hoče pregnati iz našega stanovanja, John?«

»Kralj, pravi kralj s petnajstimi milijoni podanikov, večina od teh je rjavih, toda, blow it, resnični kralj. Direktor je bil ves obupan, da...«

»Ne govori o direktorju! Ali nisi svoboden Američan? Ali niso še drugi hoteli v Londonu?«

»Še par, Suzana, toda ta tukaj je edini, ki more sprejeti kralja. Preselili se bomo nadstropje višje, kjer je stanoval princ Hieronim bulgarski, ko je bil zadnjič v Londonu.«

»Potem naj se tudi ta kralj zadovolji z onim stanovanjem. Kar je enemu dobro, naj bo drugemu prav.«

»Toda ta je vladar, Suzana, in vladar ne more stanovati višje kakor v prvem nadstropju.«

Črne oči mrs. Bowlbyjeve so potovale od Johna do Helene in od nje do Allana.

»Ali ima seboj svojih stopetdeset žen?«

»Tega ne vem, draga Suzana. Potem bi moral najeti zanje poseben hotel, ali še bolje stopetdeset posebnih hotelov, da bi mu ne grenile življenja.«

Mrs. Bowlby se je raznežila.

»Prepričana sem, John, da jih ima seboj, poznam mo-žove. Preselimo se torej v stanovanje princa. Moram ostati tu in ščititi tega mladega moža. To je moja dolžnost, mr. Cray, ker poznam tudi žene.«

Mrs. Bowlby je energično odložila skodelico in opazo-vala Allana, kakor da je še prav mlad papagaj pred svojim prvim, negotovim vzletom. Nato se je obrnila k soprogu.

»Kako se piše zverina, John?«

»Yussuf Khan,« je odgovoril mr. Bowlby in si prižgal cigareto. »Yussuf Khan, maharadža iz Nasirabada.«

(Dalje prihodnjič.)

¹ Angleško: cray. Previdna opazka.

Prva pomladna pesem . . .

Cvetna nedelja je praznik otrok. V Ratečah na Gorenjskem so butarice (»prajtlji«) spletene iz smrlinja in macar (biinja in mačic), okrašene pa so z jabolki, pomarančami, suhimi figami in fefercami (t. j. pecivo raznih oblik) Foto V. Pohince

Aleluja . . .

Likovič Joža.

Dragi! Ko Ti pišem te vrste, prizvanja v mestu sobotnemu prazniku Vstajenja. Rada bi molčala, rada bi zatrla to koprnenje, v katerem medlim, toda ne morem! Zemlja diši, zvezde so se našle in gorijo nizko, vse se razodeva, zakaj bi tudi jaz ne smela zaživeti. Čutim nekdanje sladkosti, Tvoje srce v meni ihti, skoraj ne vem, ali so sanje, ali pišem te vrste jaz sama ali jih narekuješ Ti.

Nekoč sva skupaj sanjala. Bila je tudi velikonočna sobota, polna čudovite ubranosti, pomladanske miline in nepozabne lepote. Zgodaj sva se sešla, mesto je bilo še pokojno; prevzeto od radostnega pričakovanja je čemelo v sladkobni pritajenosti, ljudje se še niso spustili na ulice, zvonovi so še molčali. Odpravila sva se proti Rakovniku. Nebo se je odmaknilo v nedogledno brezmejnost, polja so se svetila v sveži zelenini.

Vrh klančka pod Rakovnikom sva obstala. Pred nama se je razgrinjala barska ravan. Od nekod, iz daljave je prinesel topel veter snopič srebrnih zvokov, nekje so odprli line in lahno pritrkavali... Kako Ti je bilo tedaj? Vzel si mojo roko v svojo dlan; dolgo si jo božal in mi obehtal ljubezen. Vedela sem, da Te je prevzelo najino ljubko tihožitje.

V cerkvi naju je prevzel dehteč somrak. Skozi pisana, ozka okna so se krali gosti solnčni žarki, polzeli po gladkem, križastem tlaku preko počrnelih klopi in se zgubljali v kotu za velikim altarjem. V zadnjih klopih se je stiskalo nekaj siromašnih ženic; glasno pošepetani vzdihli so se drobili v posvečenem prostoru. Pred božjim grobom so se gnetli radovedni otroci, trije redovniki so klečali pred izpostavljeno monštranco, odeto v sneženobelo kopreno. Tudi midva sva se jim pridružila! Tam je ležal Kristus, bel in poveljčan. Rdeče oljne luči so gorele pri njegovi ranjeni glavi, svilene tančice so zastirale njegovo mučeno telo. Milost

in odpusčenje sta se odražala na njegovih mirnih ustnicah. — Ko sva se vrnila pod večer v mesto, se je solnce že pogrezalo, gore so se prevlekale s temno modrino, nebo je zalila zelenkasta svetloba. Pomešala sva se med množice, ki so hitele v cerkve, k procesijam, k sorodnikom in bogve kam še. Rdečkast somrak je zastiral ponosna pročelja mestnih hiš, v oknih so že gorele sveče; zlati, nemirni jezički so neprestano migotali in metali bežen svet. V stolnici so se zopet razmajali zvonovi; procesija se je vrnila v cerkev, ubrane hvalnice so donele skozi odprta vrata: Aleluja, Aleluja!

Ljudje so se razhajali. Zgovorni očetje, dekleta v novih oblekah, otroci s košaricami pisanic...

Zaželela sva si samote, da bi lepše kramljala. Napotila sva se na Rožnik. Tivolski nasadi so samevali, meglice so polzele iz vlažnih lazov. Breze in smreke so dehtele, rosa je kapala z vej in namakala ruševino, rože so zapirale čaše. Pri samotnih vilah so se trgali psi, klavir je donel v pomladansko noč, v mestu je še vedno prizvanjalo... Hodila sva hitro, da bi čimprej dospela tja, kamor seže samo hrepenenje naših src. Mesec se je dvigal iz meglenčastega ležišča ter polzel kakor skrivnostna, srebrna školjka, ki bo to noč izločila dragocen biser... Ti si mi omamljivo šepetal: Irena, moja Irena! Najini roki sta se našli. Nič naju ni motilo, komaj da se je splasil ptič v smrečju kraj poti. Zvezde so se drobile nad nama, na Rožniku se je tajinstveno blestikal križ vrh stolpa.

Mojemu srcu se toži nocoj po teh urah! Zunaj prepevajo velikonočni zvonovi: Aleluja! Prisluskujem in čakam. Stori mi dobro, potrka kmalu na vrata, kdor ljubi, najde vrata odprta. Ne pozabi me!

Tvoja Irena.

Neprijeten duh ust

je zoprni. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče **Chlorodont-paste**. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih stranicah. Gnili ostanki jedi med zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito odstranijo. Poskusite najprej z malo tubo. Ki stane Din. 8'-. **Chlorodont** ščetka za otroke, za dame (mehke ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modro-zelenem omotu z napisom **Chlorodont**. Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) dobili boste brezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvorcnice Zlatorog, Oddelek Chlorodont, Maribor.

Leon Kavčič: Dva portreta na spilo

Novi klobuki

(Modni salon »Chic«, Ljubljana, Wolfova ulica 3.)

Pomladanska moda za klobuke prinaša precej novega in lepega i glede kvalitete, barv, oblike, kombinacije i opreme. Barve so: črna, rjava, temno-modra in zelena. Za poletje pa bodo široki klobuki v svetlih barvah, posebno v beli. Kombinacija bele s črnimi barvami zelo poživljuje klobuk. Nove pastelne barve za vroče poletje so poleg modre tudi koralna, mandelj, plava itd.

Od eksotičnih pletiv zanimajo sisol, panamalak, balipuntal, fantazijski; od trakov pedal, pedalin, celofan, žima in fantazijski. Novosti: poveze in slamno blago.

Za pomlad samo majhne oblike, poletje pa nam prinese veliki, široki slamnik. Nakit: lakasto usnje, gelalitne krogle in igle, majhni peresni okraski, trakovi in predvsem rože. Rože na majhnih in velikih oblikah, rože v vseh mogočih različicah. Tudi čelni in očesni pajčolani bodo priljubljeni.

Za pomlad

Treba je reči, da je nova moda precej sodobna, ker upošteva materialne in denarne težave časa, v katerem živimo. Tako bomo mogle uporabiti predvsem pri kostumih mnogo starih zakladov. N. pr. h krilu preteklih let jopič. Če pa bo krilo preveč gladko in ozko, ga bomo modernizirale z vstavljenimi gubami in prikladno v kolku podaljšale. Za kostime in plašče je priljubljeno škotsko in karirano blago. Zelo priljubljeni so elegantni plašči iz angleškega diagonalnega blaga, preprosto v urezu, z lahkim lakastim pasom. Seveda bo kostim najbolj priljubljen. Krilo bo urezano po srednji poti, lahno in mladostno sega do meč — še vedno 50 cm od tal. (Samo velike večerne toalete obdržijo svojo vlačččo se dolžino.) Seveda je neizogibna potrebnost žemper. Malo manj dolg je in in njegov moderni izrez, ožji in bolj okrogel, ima bel ovratnik, včasih pa tudi originalne obrobke, ki krasijo izrezek kakor ročno izdelan trak. Tudi pri obleki je posebno poudarjen okrogli izrez. Elegantno platno, ki se podaljša v koristen zaščitni naprsnik, ki učinkuje elegantno in postavo potegne, je moderno. Pentlje, ki se zavežejo okoli vratu, rahlo zavezani šali so mične malenkosti, ki napravljajo obleko živo. Rokavci so pri oblekah in plaščih posebno poglavje, so važen detail, ki močno poudari karakter obleke ali plašča. Priljubljeni so jopiči brez ro-

Zgoraj levo: Sportna čepica iz slame in klobučevinastega traku v rjavi-beige-zeleni barvi; desno: Večji, spredaj privihnan klobuk iz belega panamalaka s kamelijo.

Spodaj levo: Majhen, preprost zvončast klobuk k pomlad. kostimu z moškim krojem; desno: Dvoostnik iz racello-povez s spono in očesnim pajčolanom za črno poldansko obleko

Foto »Ilustracija«

kavov, na rokah pa rokala bluže, ki so prosta. Pri malih večernih oblekah, ki bodo poleti elegantne promenadne obleke, so zelo priljubljene čipke v beli, kakor slonova kost rumeni, ali v nežni roza barvi. Pri pravi večerni obleki je priljubljen empire-izrezek.

Dnevne torbice so povečini večje. Široka, ploščata oblika prevladuje. Velike, svetle zaponke in oboji. Mnogo majhnih torbic iz tkanine, prilagajoče se k barvi čevljev in rokavic, je videti. Staromodne rokavice iz blaga pridejo znova do veljave. Iz sukna v barvi kostima in mreževine brez prstov. Rože za gumbnico. Bele in roza kamelije so priljubljene. Novi šopki za plašče so iz mnogih majhnih cvetov v svetli svili. Pri dolgih, belih večernih oblekah bodo pač še vedno zelo priljubljene živordeče cvetice, ki so lepa in mična odlika.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s poprovo meto tuba Din 8.— in Din 13.—

Iz družbe

Desno: V začetku marca se je vršil v Ljubljani plesni turnir za prvenstvo dravske banovine

Slika prikazuje nagrajene pare vseh treh skupin. Med sedečimi četrta gđe. Bazzanella (kraljica valčka), peta ga. Stojkovičeva (prvakinja plesa). — Med stoječimi četrta g. major Poljanec (kralj valčka), peti prireditelj turnirja g. Jenko, šesti banovinski proak g. Seunig (Jenkova šola)

Foto »Ilustracija«

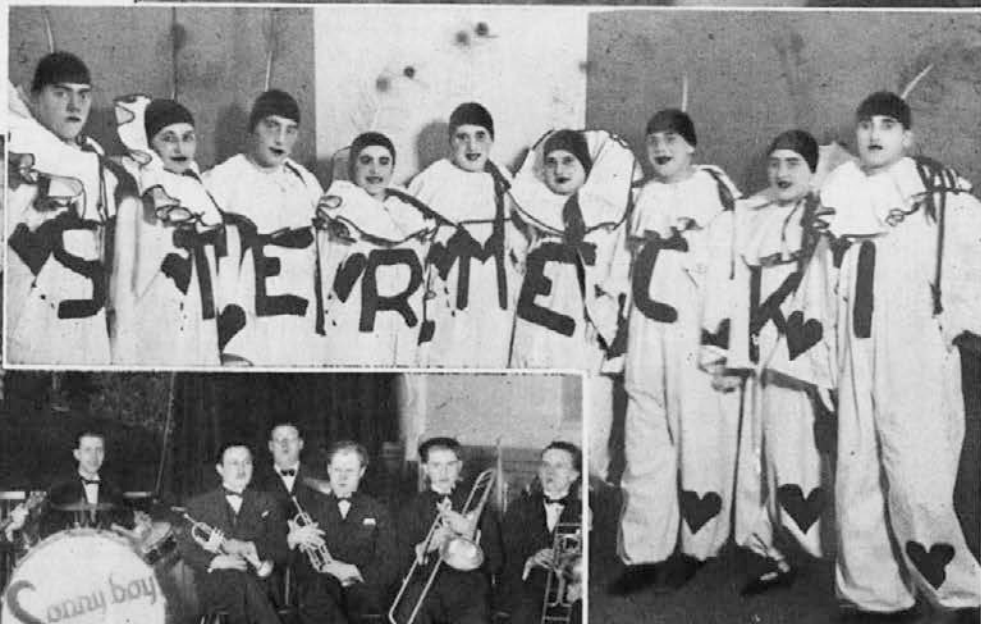

Vrhovno in ocenjevalno razsodišče »Plesnega turnirja«. Od leve na desno: Černe, Košiček, Kekič, Hübl, Vaupotič, Lavrič, ga. Keglevič, Jenko, Fritsch, Keglevič, Trošt

Foto »Ilustracija«

Spodaj: Sonny boy-jazz, pomnožen s člani opere

Spodaj: Jazz-band Negodé. Del te godbe je stalno angažiran v Jenkovi plesni šoli

Originalna skupina mask »Stermecki« na plesu »Olepševalnega društva« v Celju, ki je vzbujala posebno pozornost

Foto Pelikan, Celje

Mala večerna obleka, rumeno-zelena in beige vzorčkast mousseline z rožo iz mousseline

Zgoraj levo:
Na temno-
modrem
žemperju iz
ovčje volne
pleteni, belo-
vzorčkasti
naplečnik,
ki poudarja
vitkost

Levo:
Za vroče po-
letje. Trikot-
de-Chine,
uporabljen
za izrazite
prečne proge
nežnih barv

Desno: Iz-
ložbeno okno
ljubljske
trdke:
Oblačilnica
»Ilirija«

Pomladanska in poletna moda za moške

V tem, ko napreduje ženska moda v precej naglih skokih, zdaj z levo, zdaj z desno skraj do dopustnih mej in hoče v možni meri vplivati na obliko telesa, dajati mu linijo, koraka moda za moške zmerno in počasi, pa ima zato načrtano pot do svojega smotra, ki se izraža v tem, da naj pokaže obleka moža v njegovi moči in naj ne skriva značilnosti njegovega telesa. Pa naj je ta smoter tudi le začasen ali morebiti celo le navidezen, moda zadnjega časa ga zasleduje povsem vidno in vsaj doslej vztrajno.

Sila moškega telesa se kaže najbolje v širokih, polnih prsih, v tilniku in plečih. Zato vidimo, da obdeluje moda predvsem te dele obleke, da daje tem delom poudarka, jih izoblikuje in ob potrebi s primernimi sredstvi tudi podpre. Ravna ramena, segajoča nekoliko preko kolčice, nizek, priležen ovratnik, široki in dolgi zaviji (reverji), precej kratek in ohlapen jopič so bila in so deloma še sredstva za dosego namena: prikazati prsni koš zdrav, močan, obsežen. Pa kar je bistvo mode baš v vedni izpremembi, ki pa dandanes ob vseobčem poudarjanju stvarnosti ne more v bizarnost, prav kar omenjenih sredstev ne kaže povečavati, ampak poiskati je treba druga, prav tako učinkovita. Tako opažamo, da je letošnja pomladanska in poletna moda odpravila predolga ramena z ostrim ramnim robom ob rokavu. Ta del je sedaj lepo zaokrožen, da prehaja rame polagoma v rokav. S tem je hrbet izgubil nekoliko na širini, zato pa moda popravlja in nadomešča to izgubo ob pasu, kjer je doslej ohlapni jopič ožji in se prilaga životu. Na ta način ostane hrbet širok, ker tečeta obstranska šiva jopičevega zadnjika od pasu izločeno do rokavne odprtine. Zasločenost jopiča v pasu pa zahteva, da je jopič daljši, nego je bil v prejšnji sezoni. Za srednje veliko postavbo je predpisana dolžina 75 cm. Jopič naj pokriva sedalo, vendar naj se ga ne oprijemlje, ampak ga zvončasto ohlapno obdaja. V zvezi z daljšim jopičem je tudi oblika hlač: k daljšemu jopiču spadajo ožje, pa kolikor mogoče dolge hlače, ki se spredaj opi-

J. MAČEK

Ljubljana Aleksandrova 12

Oblachila za gospode in deco najnovejšega kroja in najskrbnejše izdelave.

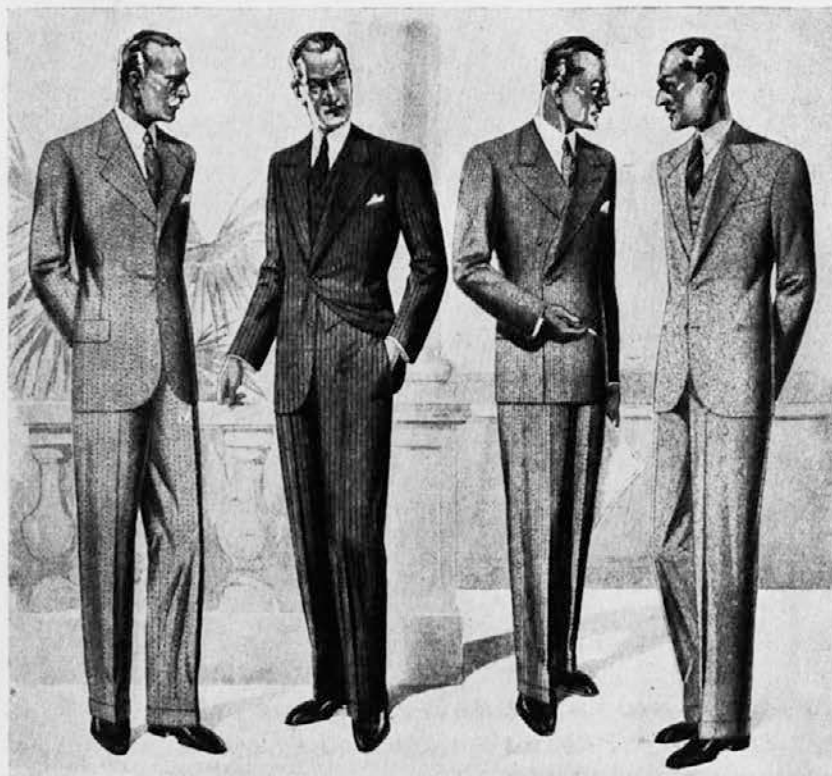
rajo na obutev. V kolenih so široke 58 cm, spodaj pa 48. Zavisek se nosi samo pri hlačah za vsakdanjo rabo. Tudi hlače hlamudravke (pumparice, knikebokerice) so ožje in krajše.

Enaki vidiki veljajo tudi za površne suknje, kolikor jih ne izpreminjajo zahteve po praktičnosti. Lahki površnik je ob životu vsločen, površne suknje za potovanje, šport in vsakdanjo rabo pa so ohlapne, haljaste. Pas in guba poudarjata še vedno športno stran, gladka oblika pa elegantnost. Poleg vstih rokavov so zopet jako v modi vkrojeni kimono-rokavi, zlasti pri plaščih za vsakršno vreme. Vse vrste površnikov imajo široke in precej dolge reverje, večina hrbtni šiv in dolg razporek, ki se da zapenjati. Mnogo nosijo še vedno trenchcoate z dvojno ali trojno podlogo. Te vrste plašči in dežni plašči imajo pokončne žepe, vsi drugi vodoravne.

Preden se obrnemo k posameznim vrstam oblačil, naj povemo še nekoliko o modernih barvah in vzorcih. Siva barva v vseh odtenkih prevladuje: moderni sta bež (beige) in rjava. Nemirni vzorci so izključeni; majhni in malo vidni imajo prednost. Drobno črtasti kamgarni se rabijo zlasti za izprehodne obleke, pa tudi ševijot se je uveljavil preko športnih oblačil. Za površnike prednjači mehko, fino gradašano blago z drobnimi vzorci, prečnimi črtami in srčastimi progami. Za večer in obisk so v veljavi temne, enotne barve, najčesče temnosive za enovrstni sako in žaket, temnomodre za dvovrstni jopič. Pri poletnih jopičih (jankerliih) so kričeče barve v kvadratnih vzorcih prenehale; na njihovo mesto so stopili modri blezerji in pa jopiči z enobarvnimi vzorci, odnosno dvobarvno ali tribarvno progasti, z umirjenimi, ne preveč izrazitimi barvami.

Izprehodna obleka. Sako je enovrsten ali dvovrsten. Enovrstni ima tri gumbe blizu roba: srednji gumb je točno v pasu in se navadno samo ta zapenja. Razdalja gumbov je navadno 10—12 cm. Zaviji so dolgi, okoli 10 cm široki, na vnanjem robu nekoliko zaokroženi, ob lomu ravni. Ovratnik je primeroma ozek, nekako 4 cm širok. Rokavi so ravni, spodaj nekoliko ožji in imajo po tri gumbe ob robu. Često se izpušča zgornji gumb, zlasti pri nevelikih postavah. Suknjič se potem zapenja na dva gumba.

Dvovrstni sako se izdeluje prav tako na tri pare ali na dva para gumbov. Gumbi so razporejeni tako, da so zgornji nekoliko bolj vsaksebi nego spodnji. Zgornja dva gumba sta lahko slepa, to se pravi, da se sploh ne zapenjata. Reverjeva loputa je navadno odrezana v smeri šiva, ki jo veže z ovratnikom (viseči fason), le pri temnih, enobarvnih blagovih je kotasto podaljšana od spodnjem robu ovratnika (stoječi fason). Na rokavih so po trije ali celo štirje gumbi. Žepi so tako pri dvovrstnem saku kakor pri enovrstnem vrezani vodoravno in opremljeni s poklopcom. Mali prsni žep na levi strani ima obrobek. Hrbet je po sredi šivan in vedno brez razporka.

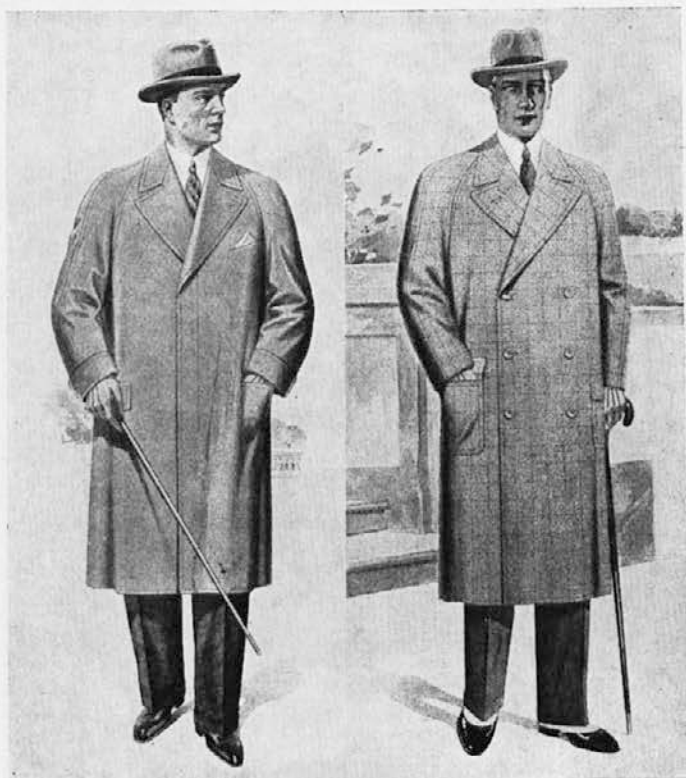

Kroji pomladanskih in poletnih oblek

»Ilustracija« pri naša za vsako sezono stalna modna poročila za dame in gospode

Obleko sem prinesel. — Voščilo za Veliko noč je darilo — nove, lepe obleke.

Pomladanska moška plašča.

Hlače se delajo v pasu še vedno z gubami. Tudi zavišek je ostal še v modi. Hlače morajo padati gladko, spredaj nad obutvijo pa se smejo lomiti v plitvo poprečno gubo.

Obleka za družbo je temne barve. Sako je ali enovrsten na dva gumba ali dvovrsten, vendar brez slepih gum-

bov. V poletni vročini se nosi bel platnen telovnik. Za družbo, pa tudi za poluradne obiske je jako v navadi kombinirana obleka. Ta sestoji iz temnega jopiča in enakega telovnika ter iz tako zvanih modnih hlač, ki pa ne smejo biti preveč očitnih barv. Bodo naj temnosive ali črne z drobnimi, srebrnosivimi podolžnimi črtami. Tudi za promenado, kavarno in gostilno je kombinirana obleka primerno oblačilo.

Sportna obleka. Običajna sportna obleka, ki ne izraža izrečno vrsto športa, se loči od izprehodne obleke zgolj po živahnejšem vzorcu in našitih žepih, ki se zapenjajo z gumbom. Hrbet je gladek, s podolžnim šivom, brez gub in brez dragonerja. Posebne sportne obleke so obleke za tenis, golf, ježo itd. — Za tenis velja še vedno zahteva, da mora biti jopič dvovrsten in da se dobro prilega životu. Dolg mora biti, da pokriva sedalo. Bele flanelaste hlače imajo zavišek in so izdelane tako, da se morejo nositi tudi s pasom. — Obleka za golf je izrazito sportna: enovrstni sako ima našite žep; hrbtni pas veže oba obstranska hrbtna šiva; hlače hlamudravke so iz enakega blaga. — Jezdna obleka: Dolg enovrstni sako iz temnega, enobarvnega blaga, jahalne hlače (bričes) z dvojnati karo-vzorcem. — Pri lovcih in planincih se gleda največ na praktično stran. Odločuje bolj trpežnost in nepremočljivost blaga nego kraj.

Žaket, smoking in frak so vobče obdržali kraj, kakor je bil v zimski sezoni.

Površne suknje so enovrstne ali dvovrstne. — Poletni raglan je ohlapen, pada prosto in ima v hrbtu šiv ter dolg razporek. Enovrsten je, gumbi so pokriti; žepi vezani, vodoravni. — Ulster je dvovrsten, na tri pare gumbov, ki stoje v vodoravni smeri nekoliko bolj narazen nego v navpični, tako da tvorijo dva ležeča pravokotnika. Hrbet je ali gladko padajoč ali pa ga veže 5 cm širok pas na dveh gumbih. Pas je lahko podaljšan navspred z dvema deloma tako, da se spredaj spenja z zaponko. — Ulstru sličen je paletot, ki ima navadno še dva slepa gumba. — Vsi površniki imajo v hrbtnem delu šiv, ki prehaja v dolg razporek, in segajo preko kolen skoraj do polovice goleni. Kljub tej zahtevi se zopet uveljavlja kratki koverkot (stucer) z dvojnimi šivi in večkrat prešitim dolenjim robom. — Zaradi svoje porabnosti se trdno drži — priljubljeni trenchcoat z nepremočljivo batistno in karirasto svileni ali polsvileni podlogo ter posebno volneno vlogo na gumbu.

Vsa manufaktura, čevlji
in nogavice na dolgo-
ročno odplačevanje pri:

OBLAČILNICI «ILIRIJI»
LJUBLJANA, Mestni trg šte. 17/I.

Razstava Matije Jame

V pretekli zimi je zopet razstavljal svoje slike v Ljubljani Matija Jama, eden začetnikov slovenskega impresionističnega slikarstva. Prinašamo danes dvojce podob te razstave, na kateri smo videli večinoma novejša dela, ki jih je Jama slikal na Hrvaškem. Jama je bil rojen 1872 v Ljubljani in bo torej obhajal drugo leto šestdesetletnico. Ko je pustil juridične študije, se je vpisal v slikarsko šolo Hollosyjevo v Monakovem, katero je obiskoval 2 leti. Potem se je vrnil v domovino l. 1900 in je delal mnogo skupaj z Rihardom Jakopičem. Jama je izredno mnogo potoval, nemara največ izmed vseh slovenskih umetnikov, po Bavarskem, Avstriji, Holandskem itd. Udeleževal se je vseh pomembnih razstav slovenskih umetnikov in si pridobil obilo priznanj. Kakor njegov drug Jakopič je tudi on precej pisal o umetnostnih vprašanjih. Jama pravi, da se mu zdi, da slovanski element ni zastopan čisto v gorski Sloveniji, kjer da je preveč vplivan po skupnem alpskem, da ga je marveč

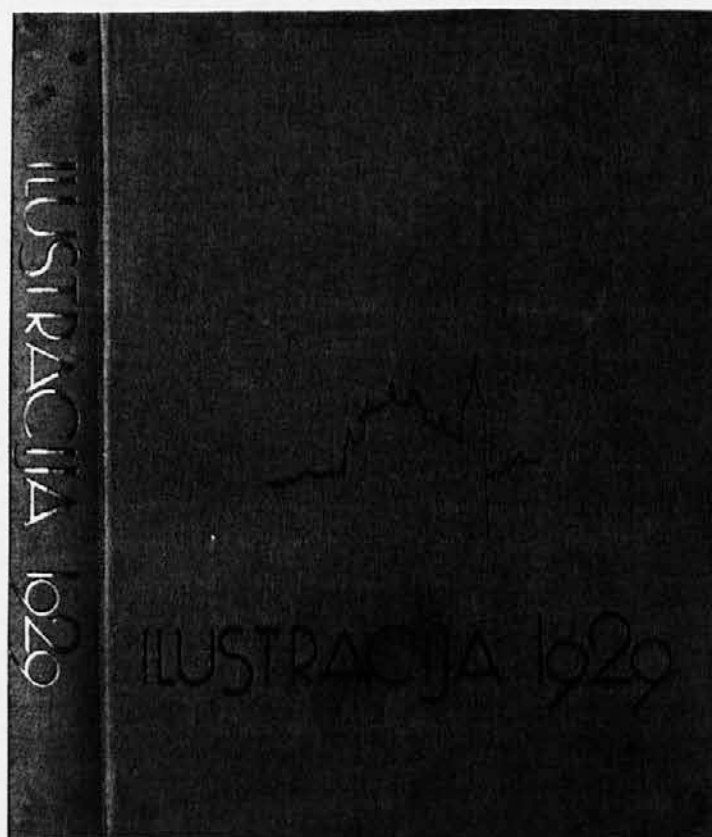
iskati na jugu Slovenije, zaradi tega da ga tudi mika slikovitost narodnega življenja na jugu vedno in vedno. Božična razstava nam je pokazala celo vrsto podob s Hrvaškega, katerih predmet je silno pester in živ; tam se je Jama zadnji čas mudil in tja menda v kratkem zopet odide.

Matija Jama: Doorišče (olje)

Levo:
Matija Jama:
Žene na dvo-
rišču (olje)

Za vezavo »Ilustracije« priporočamo izvirne platnice, katere je izdala Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani. Platnice same stanejo Din 30–, z vezavo vred pa Din 40–

Salda-konte, štrance, jour-nale, šolske zvezke, razne mape, knjižice za odjemal-ce, risalne bloke itd. nudi po izredno ugodni ceni

Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne

v Ljubljani, Kopitarjeva ulica števil. 6 – II. nadstropje

NAJELEGANTNEJŠI ČEVLJI